

РАБОТНИ ЛИСТОВИ

Блок 1:

Како се
набљудуваат
птици?

Како се набљудуваат птици?

Што му е потребно на секој набљудувач?

Што треба да забележите додека набљудувате птици?

1. Каква големина и форма е птицата? Дали е голема? Мала? Долга? Тркалезна?
2. Каква боја е птицата? Дали има нешто карактеристично за крилата, стомакот или главата?
3. Каков облик и боја е клунот?
4. Каков е вратот? Долг? Кус? Закривен?
5. Што прави? Дали птицата лета или бара храна на земјата? Дали плива на вода? Дали ги шири крилјата? Дали потскокнува?
6. Дали птицата прави звуци? Каква е нејзината песна?
7. Ако го слушнете пеењето – погледнете во насоката од која доаѓаат звуците.

Кого птиците потешко ќе го забележат?

Како ќе се облечете за да не привлекувате премногу внимание и да не ги вознемирувате птиците?

Како да се однесуваме во природа?

1. Секогаш одете со возрасен. Ако се изгубите, застанете, почекајте го возрасниот со кој сте дојдени.
2. Не зборувајте гласно, не пејте, не викајте.
3. Не трчај, не скокај. Не привлекувај внимание.
4. Движете се полека и внимателно.
5. Кога ќе видите интересна птица, застанете и бидете претпазливи да не ја исплашите.
6. Не приближувајте се премногу на гнезда или гнездечки колонии.
7. Не фрлајте отпад. Земете ги сите работи со себе.

ПЕРДУВИ

Пердуви може да се најдат преку целата година. Некои од нив лесно се препознаваат според бојата и обликот.

		
(mk)	(mk)	(mk)
Овој пердув го загубила сојката.	Овој пердув го загубил клукајдрвецот.	Овој пердув го загубило билбилчето.
		
(iv)	(iv)	(iv)

Прашања и задачи:

1. Каде го најде пердувот?
2. Кога?
3. Дали беше еден пердув или имаше повеќе?

ГНЕЗДА

- Зимата е најдоброто годишно време за откривање на гнезда. Земете двоглед и проверете кои птици направиле гнезда во ваша близина.
- Погледнете внимателно - погледнете во дрвјата, грмушките. Сега, кога нема листови на нив, може јасно да ги видите напуштените птичји гнезда.
- Избројте колку гнезда гледате. Нацртајте како изгледаат. Дали препознавате некое гнездо?

ЗАПОМНЕТЕ! Не земајте гнезда! Не уништувајте гнезда!

 (mk)	 (mk)	 (mk)
Ова е гнездо на страчка.	Ова е гнездо на дрозд пејач	Ова е гнездо на клукајдрвец
 (jv)	 (jv)	 (jv)

Работни ЛИСТОВИ

SI/A/3

(mk)

(jv)

(jv)

Овие дупки се гнезда на
брегови ластовички

Ова гнездо е дело на
сипката торбарка

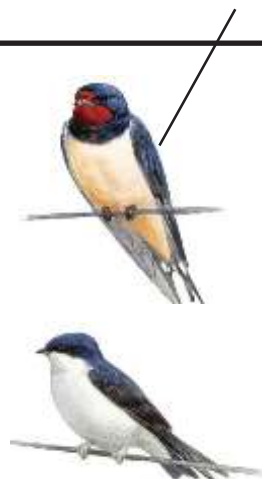
Ова се гнездата на градска
ластовичка. Слични гнезда,
но се пошироки отвори
прават селските ластовички.

(jv)

(jv)

(jv)

ТРАГИ ОД ПТИЦИТЕ

Дали сте забележале некои од овие траги од птици?

	
Ако во некое дрво најдете шишарки скриени во празнини од кората тоа може да е трага од клукајдрвец	Мали дупчиња во лешници, ореви или желади се траги од сини сипки
	
Лушпи од орев на тротоарот можат да бидат доказ за хранење на сива врана. Тие ги кршат оревите со тоа што ги фрлаат од голема височина на тврда површина (на пример, тротоар).	Лушпи од ореви со големи и неправилни дупки може да се доказ за хранење на клукајдрвец.
 (mk)	
Јаболка или други овошја со мали дупчиња може да се доказ за хранење на кос или дроз боровникар.	Птичји пердуви расфрлени во неред - Веројатно ова е дело на некоја птица грабликва.

ОТПЕЧАТОЦИ ОД ПТИЦИ

Кога птиците одат на влажна, цврста површина (на пример, морски брег, езера, реки) или на снег, тие оставаат отпечатоци од стапалата.

1. Истражување на отпечатоци - подгответе влажен песок или користете свежи снег - оставете траги со стапалата / чевлите. Одете напред, скокајте на двете нозе, трчајте и лазете на раце и нозе. Фотографирајте ги или нацртајте како изгледаат вашите отпечатоци.

Одење напред	Трчање	Скокање	Лазење

2. Ајде да ја прочитаме пораката која ја оставиле птиците на езерскиот брег:

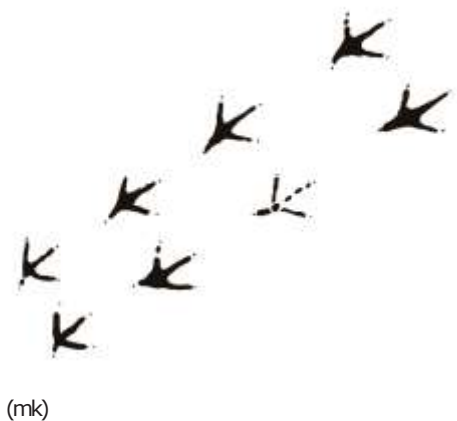
Птицата се движела во различни насоки, неверојатно барала храна.

Оваа птица има мембрана помеѓу прстите. Тоа мора да е водна птица.

Сите отпечатоци се исти, значи бил само еден вид на птица.

3. Оваа птица, исто така, отиде на плажа. Што може да прочитате од овие отпечатоци?

Прашања и задачи:

1. Колку птици биле на плажата?
2. Дали птицата одела, трчала или можеби скокала?
3. Дали е водна или копнена птица?
4. Дали се движи напред или во круг – можеби е во потрага по храна?

4. Што кажуваат овие отпечатоци?

Сувоземната птица не се движи нога пред нога туку подрипнува. Водната птица се движи нога пред нога.

Прашања и задачи:

1. Колку птици биле на плажата?
2. Дали птицата одела, трчала или можеби скокала?
3. Дали е водна или копнена птица?
4. Дали се движи напред или круг – можеби е во потрага по храна?

Ако сами пронајдете траги, пробајте да ги нацртате.

КОИ ОД ОВИЕ ЖИВОТНИ СЕ ПТИЦИ?

 (mk)	 (mk)	 (mk)
 (mk)	 (mk)	 (mk)
 (mk)	 (mk)	 (mk)

Како се користи двоглед?

Задача 1. Набљудување на ограничен простор

Што ви е потребно?

- Неколку предмети со различни величини
- A4 и A3 хартија, ластиче

Задачи и прашања:

1. Завиткајте еден лист во ролна и прицврстете го со ластиче.
2. Најдете го предметот кој го покажува учителот со помош на ролната од хартија.
3. Што гледате? Дали можете да го пронајдете предметот кој го барате? Дали низ ролната можете да видите и други предмети?
4. Колку брзо можете да си го пронајдете другарчето?

Задача 2. Набљудување на непознат облик

Што ви е потребно?

- 10 цртежи од различно мали и едноставни облици
- двогледи

Задачи и прашања:

1. Објаснете им на учениците како да користат двоглед и како да ја фокусираат сликата.
2. Кажете им на учениците да застанат 15 чекори пред цртежите и гледајќи низ двогледите нека ви кажат што има на нив.
3. Сменете го цртежот и оставете ги учениците да се обидат повеќе пати.

Задача 3. Набљудување на далечина

Што ви е потребно?

- 10 цртежи од животни
- Двогледи

Задачи и прашања:

1. На одбрани места сокријте цртежи од животни кои учениците ги познаваат.
2. Објаснете им на учениците дека треба да застанат на растојание од 30 чекори и да најдат што е можно повеќе животни за 3 минути.
3. Можете да предложите натпревар за тимови од 3-5 ученици.

Задача 4. Набљудување на птици

Што ви е потребно?

- Илустрации од птици
- Двогледи

Задачи и прашања:

Поставете ги илустрациите од птици на растојание од 15 чекори од местото од кое ќе набљудувате. Погледнете низ двогледот и одговорете на следниве прашања:

1. Која птица има најдолг врат?
2. По што се разликува птицата на слика 1 од птицата на слика 2? По што се разликуваат една од друга птиците на слика 3?

Различни животни се кријат помеѓу птиците

Дали може да ги најдете?

Колку има на сликата?

Колку птици има на сликата?

Колку клунови има на сликата?

Колку нозе имаат птиците на сликата? Кои нозе има вкупно на сликата?

Која птица има најдолг клун?

(mk)

Оваа публикација е изработена со финансиска поддршка на Европската комисија. Публикацијата ги одразува само ставовите на нејзините автори, а Европската комисија и Националната агенција за програмата Еразмус + не се одговорни за неговата содржина. БЕСПЛАТНА ПУБЛИКАЦИЈА

РАБОТНИ ЛИСТОВИ

Блок 2:

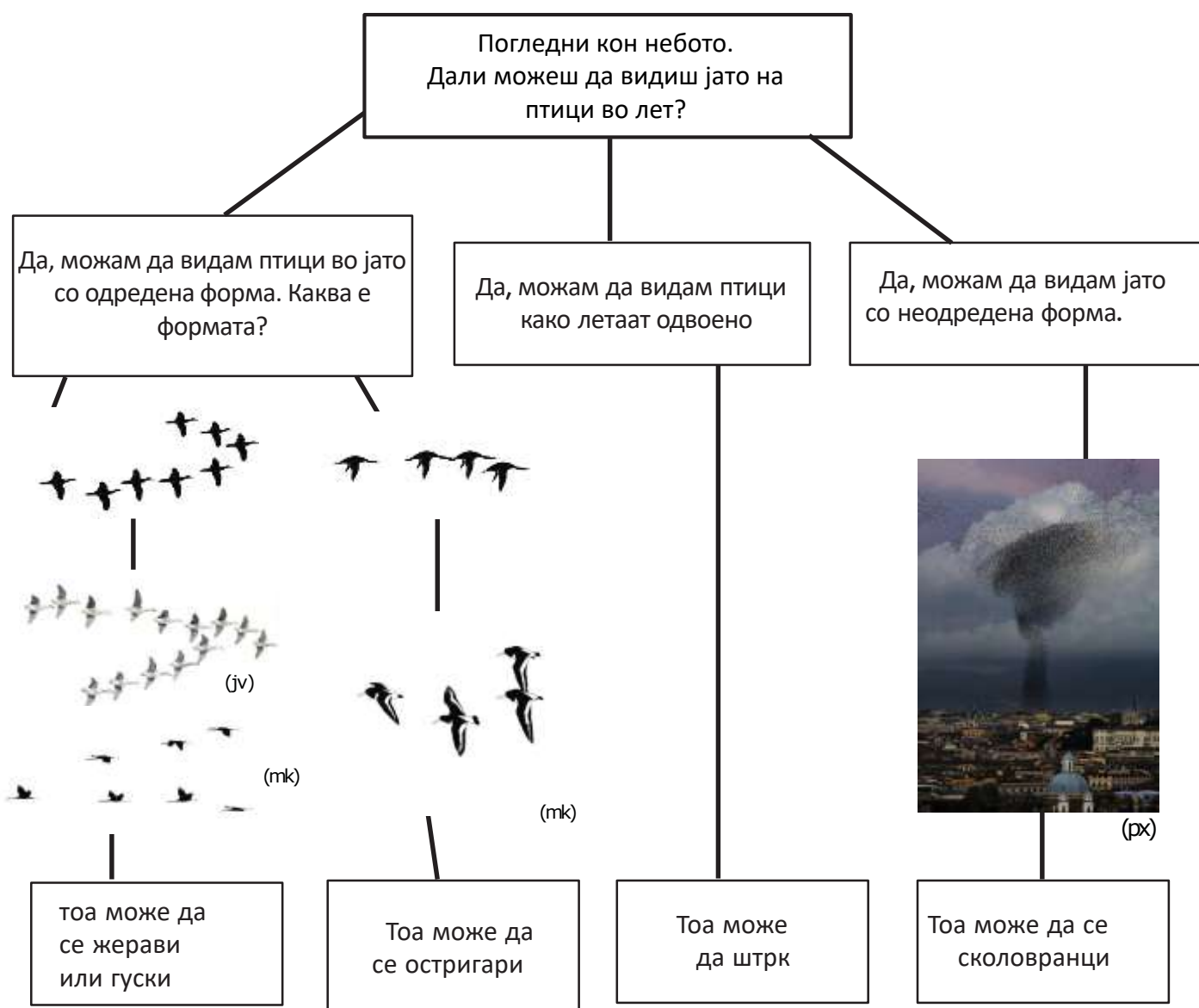
Голема есенска преселба

Набљудување – Есенска преселба на птици

За време на есенска прошетка можеби ќе забележиш птици кои одлетуваат во јато.
Како изгледа јатото, каква фигура формираат на небото?

Работни листови

S2/A/1

Дали сте забележале птици кои се собираат во групи пред да полетаат?

Да, гледам група на птици кои стојат на дрво.

(px)

Полски врани

Да, гледам птици собрани во групи на жиците помеѓу бандерите.

(m)

Градски или селски ластовички

Да, гледам многу птици собрани во полињата

(ck)

Бели штркови

Оваа публикација е изработена со финансиска поддршка на Европската комисија. Публикацијата ги одразува само ставовите на нејзините автори, а Европската комисија и Националната агенција за програмата Еразмус + не се одговорни за неговата содржина. БЕСПЛАТНА ПУБЛИКАЦИЈА

КАЖИ „ШТРК“ НА РАЗЛИЧНИ ЈАЗНИЦИ

Задачи и прашања:

1. Прочитај како се вика птицата штрк на различни јазици.
2. Дали можеш да ги запомниш некои од овие зборови?
3. Дали можеш да ги прочиташ сите зборови? Зошто?

Држава	Штрк
Србија	Рода
Чешка	Čárbílý
Словачка	Bocian
Романија	Barzăalbă
Бугарија	щъркел
Турција	Leylek
Египет	لقلق أبيض
Научно име	Ciconia ciconia

Размислете:

1. Зошто научниците користат научно (латинско) име за птиците?

ЖИВОТОТ НА ЕДЕН ШТРК

Што ви е потребно:

1. Шема за правење на кутија
2. Ножици
3. Лепак

Задачи и прашања:

1. Работа во групи - Секој член од тимот треба да направи кутија.
2. Исечете ја шемата за кутија.
3. Свиткајте по обележаните рабови.
4. Залепете ги страните со лепило, за да добиете кутија како на сликата.
5. Користејќи ја кутијата направете приказна за животот на штркот.
6. Раскажете ја вашата приказна на класот.

Работни листови

S2/A/6

Патека на сетилата

Можете да направите ваша патека на сетилата во училишниот двор за децата да можат да ги користат сите сетила.

1. Допир

На една права патека можете да ставите „препреки“ направени од различни материјали: камења, песок, шишарки, трева, вода, кора од дрва, гранки, топки, костени, грав и сл.

Исто така, можете да искористите вреќи или кеси (непросирни) и да ги наполните со различни материјали како и погоре и да ги охрабрите учениците да допрат без сиркање и да погодат што има внатре.

2. Мирис

Наредете миризливи растенија по должината на една патека. Некоје од растенијата ставете го во кесичка и охрабрете ги учениците да го помиришаат и потоа да го најдат на патеката.

3. Слух

Слушајте ги внимателно сите звуци од околината, разговарајте за нив и потоа учениците треба да пробаат да покажат од каде доаѓаат звуците.

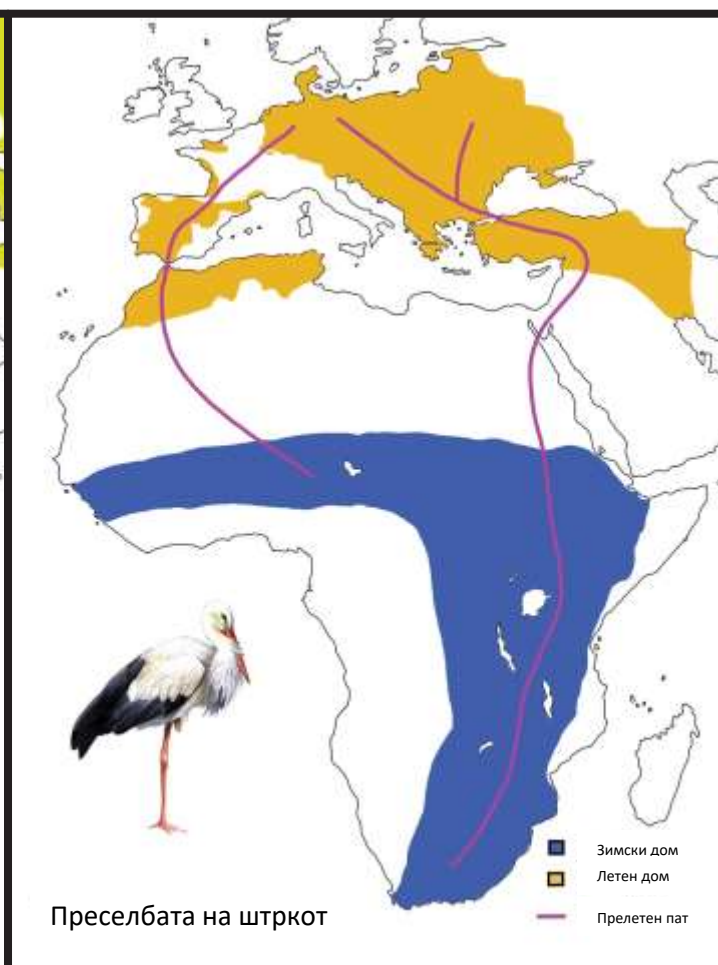
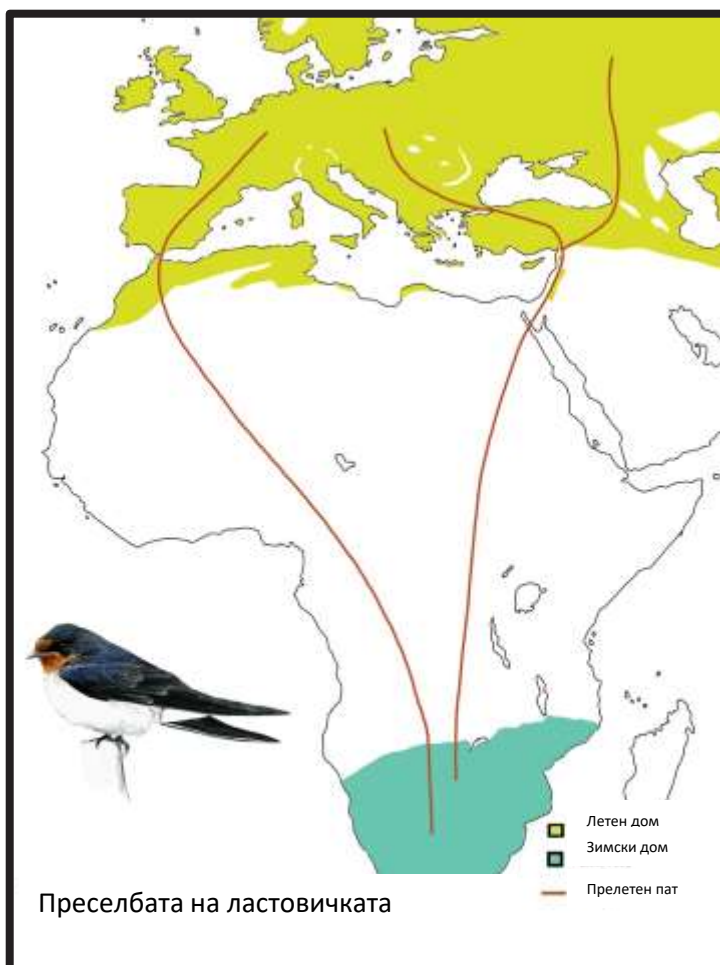
Кон крајот на часот разговарајте за тоа како птиците и луѓето ги користат сетилата за навигација низ средината.

МАПИ ЗА ПРЕСЕЛБАТА НА ШТРКОТ И ЛАСТОВИЦИТЕ

Прочитај ја легендата на мапата и откриј како се преселуваат штркот и ластовицата.

(mk)

Оваа публикација е изработена со финансиска поддршка на Европската комисија. Публикацијата ги одразува само ставовите на нејзините автори, а Европската комисија и Националната агенција за програмата Еразмус + не се одговорни за неговата содржина. БЕСПЛАТНА ПУБЛИКАЦИЈА

ОПАСНОСТИ ЗА ВРЕМЕ НА ПРЕСЕЛБАТА

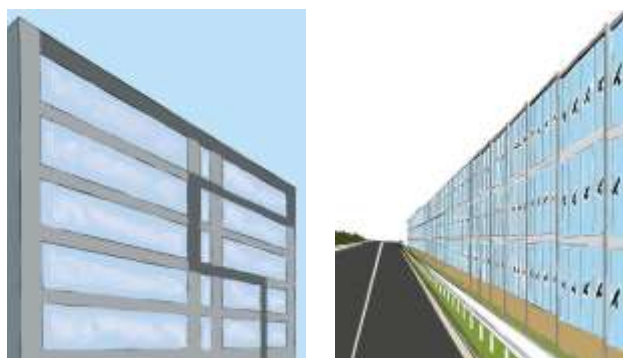
Подгответе цртежи со некои од опасностите. Презентирајте ги пред учениците и започнете дискусија. Важно е да се спомне како тие можат да им помогнат на птиците

ДАЛЕКОВОДИ

ИЛЕГАЛНО УБИВАЊЕ НА ПТИЦИ

ЗГРАДИ СО ГОЛЕМИ
СТАКЛЕНИ ПОВРШИНИ

ЛОШИ ВРЕМЕНСКИ УСЛОВИ

(mk)

Оваа публикација е изработена со финансиска поддршка на Европската комисија. Публикацијата ги одразува само ставовите на нејзините автори, а Европската комисија и Националната агенција за програмата Еразмус + не се одговорни за неговата содржина. БЕСПЛАТНА ПУБЛИКАЦИЈА

НЕДОСТАТОК НА ХРАНА

(mk)

ПРЕДАТОРИ

ВЕТЕРНИЦИ

НАМАЛЕН БРОЈ НА
МЕСТА ЗА ОДМОР

(px)

Оваа публикација е изработена со финансиска поддршка на Европската комисија.
Публикацијата ги одразува само ставовите на нејзините автори, а Европската комисија и Националната агенција за програмата Еразмус + не се одговорни за неговата содржина. БЕСПЛАТНА ПУБЛИКАЦИЈА

КАКВА МЕЛОДИЈА ЗАПИШАА ЛАСТОВИЦИТЕ НА ЖИЦИТЕ?

Што ви е потребно?

Ксилофон (или некој друг инструмент)

Задачи и прашања:

Пред да заминат ластовиците тие се собираат на жици. Начинот на кој се распоредуваат понекогаш наликува на петолиније со музички ноти. Ластовиците случајно создаваат мелодија. Обидете се да ја отсвирите на ксилофон ...

- Дали ви се допадна мелодијата?

Работни листови

Блок 3:

Што јадат птиците?

Билките со кои се хранат птиците

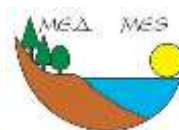
Птиците многу сакаат овошје и семчиња. Проверете дали некои од овие билки растат блиску до вашата градинка. Запомнете, многу растенија кои се добри за птиците можат да бидат отровни за луѓето. Не јадете овошја или билки кои не ги познавате!

 (iM)	 (iM)	 (iM)
Офика	глог	шипка
 (iM)	 (ck)	 (iM)
аронија	Кисел трн	Огнена грмушка
 (iM)	 (iM)	 (iM)
лешник	орев	јаболко
 (iM)	 (iM)	 (iM)
рибизла	Црна рибизла	Кучешки трн

		
сончоглед (iM)	Сино магарешко трнче (iM)	Магарешко трнче (iM)
		
трева (ck)	лобода (px)	штавел (ck)

1. Колку различни видови на вкусни растенија за птици најдовте во полето? Дали е тоа доволно?
2. Кои растенија може да бидат засадени во градината? Како и каде може да се направи тоа?

Ајде да направиме градина за птиците

Задачи и прашања:

1. Ако имате грмушки од 5 рибизли, 8 лешника и 5 шипинки како ќе ги распоредите во вашата градина? Доколку сите грмушки треба да бидат подредени во 3 паралелни линии со еднаков број на грмушки од секој вид – колку грмушки нема да може да се посадат во градината? Кои?
2. Доколку треба да посадите брези покрај ограда која е долга 10 метри, а брезите треба да бидат на растојание од 2 метра помеѓу себе, колку брези треба да посадите?
3. На посебен лист направете сопствена градина за птици.
 1. Размисли колку ќе биде долга а колку широка градината.
 2. Размисли кои растенија сакаш да ги посадиш.
 3. Размисли како сакаш да ги распоредиш.

Игра „Куќата на птицата“

место: оградена површина во близина на градинка

број на учесници: десетина или повеќе

потребни предмети: налепници или картички со имиња или фотографии од птици

Во текот на играта: Децата се организираат во групи „Семејства“. Секое семејство одбира имиња или слики на птици (сипки, врапчиња, ластовици, галеби, штркови) Задачата на семејството птици е да ја најде најдобрата куќа или место на живеење.

Ова место треба да ги исполнува 4 услови:

1. Добро засолниште
2. Голема количина на храна во близина
3. Пристап до вода
4. Безбедност (далеку од луѓе и предатори).

Играчите добиваат 10-15 минути за задачата. На крај сите се враќаат кај наставникот, кој објавува конкурс за најдобра куќа. Птичјите семејства ги покажуваат своите домови и ги фалат. Целата група оди од куќа до куќа. Ова е можност да се зборува за животните услови на разни видови птици.

Како да направиме хранилки?

Што ни е потребно?

Голем картон од сок, пластично капаче, дрвено стапче, нетоксични бои и жица

Задачи и прашања:

На височина од неколку сантиметри од дното, исечете дупката во предниот дел на кутијата - мора да има простор за полнење со јатки на дното. Протнете стапче низ предниот сид, така што птиците можат да стојат на него. На горниот раб направете дупче и низ него ставете жица за да можете да ја обесете хранилката. Дозволете им на децата да ја украсат хранилката според нивниот вкус.

Употреба:

Хранилката е погодна за семиња, зрна и суво овошје.

Што ни е потребно?

Големо пластично шише, водоотпорни маркери, ножици, жица

Задачи и прашања:

Исечете отвор на хранилката на предниот дел на шишето. Одвртете го капачето на шишето, завиткајте ја жицата околу вратот на шишето, а потоа вратете го капачето. Ставете ја хранилката на гранка на дрво или грмушка.

употреба:

Хранилката е погодна за полнење со семиња или јатки.

ВНИМАВАЈТЕ храната во хранилката да не е расипана. Заменете ја храната ако се натопи.

ЗАПОМНЕТЕ дека ако почнете да храните птици тие брзо ќе се навикнат да ја користат хранилката. Затоа, хранете ги птиците само кога има потреба од тоа т.е. во зима. Во спротивно, птиците може да станат зависни од хранилката.

(Mk)

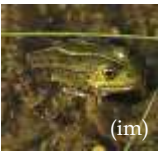
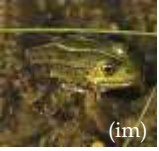

Оваа публикација е изработена со финансиска поддршка на Европската комисија. Публикацијата ги одразува само ставовите на нејзините автори, а Европската комисија и Националната агенција за програмата Еразмус + не се одговорни за неговата содржина. БЕСПЛАТНА ПУБЛИКАЦИЈА

Со што се хранат птиците?

Истражете со што се хранат птиците кои живеат во близина на вашата градинка или ви се познати. Размислете за разликите во исхраната на птиците кои останале во земјата во текот на зимата и оние кои заминале во Африка. Определете каква храна можете да ставите во хранилка.

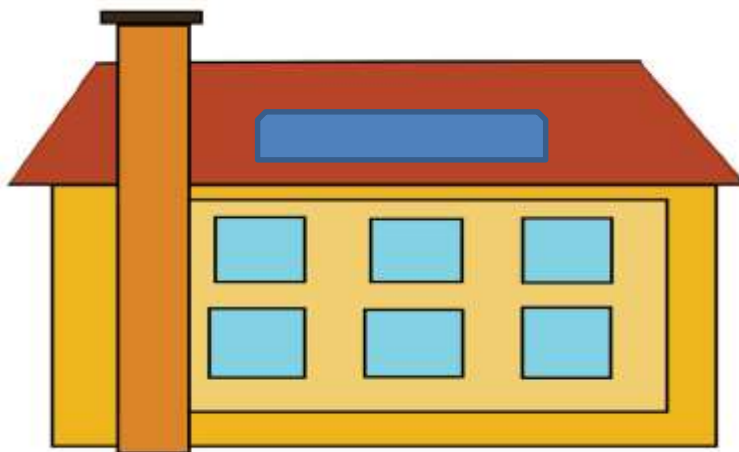
Птица	Храна во лето	Храна во зима
Голема сипка	 	
Ќос	 	
Врапче	 	
Бел штрк	 	
Селска ластовица	 	
Сколовр-анец	 	
Страчка	 	

Ајде да ги нахраниме птиците

Задачи и прашања:

1. Учениците имаат направено 10 хранилки за птици. Тие сакаат да постават еднаков број на хранилки на секој прозорец. Уште колку хранилки треба да направат?

Што ни е потребно за да направиме хранилки за птици?

- Шишарки со конче за закачување на гранка
- Алуминиумска фолија
- Длабок сад
- Семиња од сончоглед
- Други житни семчиња или овес
- Дробени јатки
- Маст

Задачи и прашања:

1. Измери:
 - 3 лажици сончоглед
 - 2 лажици овес
 - 1 лажица дробени јатки
 - 1 лажица свинска маст
2. Ставете ги сите состојки во длабок сад и измешајте ги.
3. Наполнете ги шишарките со смесата
4. Замотајте ја секоја шишарка со алуминиумска фолија
5. Ставете ги во фрижидер
6. Како може да се користи подготвената храна?

ПТИЦИТЕ НА ХРАНИЛКАТА

Набљудувањето на птици на хранилка е многу интересно. Ако ги набљудуват доволно долго ќе почнете да препознавате поединечни видови. Со време птиците ќе ви раскажат интересни приказни за себе.

1. Колку видови птици гледаш?

Ден 1	Ден 2	...							

2. Пробај да распознаеш кои видови на птици доаѓаат на хранилка.

Ден 1	Ден 2								

3. Набљудувајте како се хранат птиците

Што прават?	Влегуваат во хранилката	Висат на хранилката	Се хранат на земја	Друго (Што? Нацртај)
Кои птици?				
Што прават?	Во хранилката	На земја под хранилката	Земаат храна и ја носат на друго место	Висат на хранилка додека јадат
Кои птици?				

Работни листови

S3/C/1

4. Кога доаѓаат птиците на хранилката? Наутро?
5. Како се однесуваат птиците на хранилката?

Што прават?	Мирни се	Немирни се	Не дозволуваат да дојдат други птици	Ги напаѓаат другите птици на хранилката	Друго
Кои птици?					

6. Дали некоја од птиците има прстен на ногата? Доколку има, дали можете да го прочитате кодот кој е запишан на прстенот? Можеби за оваа задача ќе ви треба двоглед и многу трпение. Откако ќе го видите кодот, запишете го и јавете се во Македонското еколошко друштво (МЕД). Научниците кои работат таму ќе ви објаснат сè за птиците кои имаат прстени.

Интернет страница на МЕД <http://mes.org.mk/>

Оваа публикација е изработена со финансиска поддршка на Европската комисија.
Публикацијата ги одразува само ставовите на нејзините автори, а Европската комисија и
Националната агенција за програмата Еразмзг одговорност за нејзината содржина. БЕСПЛАТНА
ПУБЛИКАЦИЈА

Таблица на птици од хранилка

Птици од хранилка			
Птици со големина на врабец или помали			
 Обично врапче (iM)	 Полско врапче (iM)	 Зелентарка (iM)	 Елова зелентарка (iM)
 Голема сипка (iM)	 Сина сипка (iM)	 Елова сипка (iM)	 Мала црноглава сипка (iM)
 Северна свингалка (iM)	 Свингалка (iM)	 Огнено конопјарче (iM)	 Обичен лазач (ck)
 Билбилче (iM)	 Црвеногушка (iM)	 Царче (iM)	 Жолтогрла стрнарка (iM)

Работни листови

S3/C/2

Птици од хранилката		
Птици кои се поголеми од врапче		
 зимовка (iM)	 Дебелоклун црешар (iM)	 Ќос (iM)
 Сојка (iM)	 Дрозд боровникар (iM)	 Јастреб врапчар (iM)
 Гугутка (iM)	 Голем клукајдрец (iM)	

Оваа публикација е изработена со финансиска поддршка на Европската комисија.
Публикацијата ги одразува само ставовите на нејзините автори, а Европската комисија и
Националната агенција за програмата Еразмз одговорност за нејзината содржина. БЕСПЛАТНА
ПУБЛИКАЦИЈА

Набљудување на водни птици во зима

1. Дали си во близина на:

А

Б

В

2. Како изгледа водата?

- А. Водата е замрзната
- Б. Водата не е замрзната
- В. Делумно замрзната, делумно не

3. Дали има птици?

Што прават?	пливаат	Одат по брегот	Одат во плитката вода	летаат	јадат
	Стојат во јато	Стојат самостојно	Си ги чистат пердувите	Се бркаат	Друго

4. Колку видови на птици виде?

5. Каде имаше најмногу птици?

Работни листови

Блок 4:

Зимата не е
страшна!

Какви пердуви имаат птиците?

Што ви е потребно?

- Различни пердуви, по неколку за секој ученик
- Лупа

Задачи и прашања:

- Какви бои имаат пердувите? Каков е обликот на пердувите?
- Како се наредени пердувите на една птица?
- Какви видови на пердуви можете да разликувате?
- Нацртајте ваши примери за пердуви:

.....

.....

.....

.....

Зошто птиците имаат пердуви?

Што мислите вие, зошто птиците имаат пердуви?

.....

.....

.....

.....

Што ви е потребно?

- Пердуви од опашка или од крилја
- Лупа

Задачи и прашања:

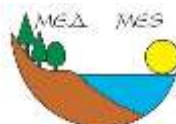
- Разгледајте ги пердувите.
- Измерете ги во рака.
- Фрлете ги во воздух и набљудувајте како паѓаат.
- Замавнете со пердувот во воздух. Какво е чувството?
- Што ќе се случи ако ја одвоите жилата на пердувот? Дали може повторно да се измазни пердувот?

.....

.....

Размислете:

- Каде се поставени примарните пердуви и пердувите за летање? За што служат? (Проверете дали сте во право: <https://www.youtube.com/watch?v=Y2yeNoDCcBg>)
- Зошто птиците имаат пердуви? Кои од вашите претпоставки беа точни?

Атлас на пердуви

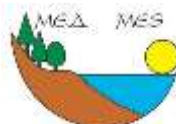
Пердуви од птици може да се најдат низ целата година. Некои од нив лесно може да се препознаат според нивната боја и облик.

 (mk)	 (mk)	 (mk)
Овој пердув го загубила сојката	Овој пердув го загубил клукајдрвецот	Овој пердув го загубил јастребот врапчар
 (jv)	 (jv)	 (jv)
 (mk)	 (mk)	 (mk)
Овој пердув го загубил гулабот гурмиш	Овој пердув го загубил ќосот	Овој пердув го загубил лебедот
 (jv)	 (jv)	 (jv)

Атлас на пердуви

 (mk)	 (mk)	
Овој пердув го загубил јастребот гљувчар	Овој пердув го загубила дива патка	
 (jv)	 (jv)	

Дали на птиците им студи во зима?

Што мислите вие, дали на птиците им студи во зима?

.....

.....

Што ви е потребно?

- 2 пластични шишиња со капачиња
- топла (но не жешка) вода
- врвка или леплива лента

Задачи и прашања:

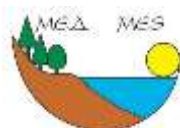
- Наполнете ги шишињата со вода.
- Затворете ги внимателно шишињата. Проверете ја температурата, дали е иста во двете шишиња?
- Што ќе се случи ако само едно од шишињата го замотаме со перница полна со пердуви и заедно со другото го оставиме надвор одредено време?

.....

.....

Размисли:

- Дали пердувите штитат од студ? Дали тоа им е важно на птиците?
- Дали пердувите штитат од топлина? Како би го провериле ова?

Дали пердувите се отпорни на вода?

Што ви е потребно:

- Послужавник
- Вода
- Пердуви (пухови, летачки)
- Мало парче текстил
- Салфета

Задачи и прашања:

1. Ставете ги пердувите на текстилот.
2. Полејте ги пердувите со вода. Дали пердувите се намокрени?

.....
.....

3. Дали текстилот и пердувот ќе се исушат ако ги избришете со салфетата?

.....
.....

4. Што мислите што се случи? Што значи ова за птиците?
5. Дали птиците можат да летаат додека врне? Зошто?

Дали пердувите може да се оштетат?

Што ви е потребно:

- Послужавник
- 3 чаши со вода
- 2 пердува
- Шишенце со масло
- Ракавици
- Течност за миење садови
- Салфета

Задачи и прашања:

1. Ставете вода во една чаша.
2. Потопете ги двата пердува во водата.
3. Извадете ги од чашата и разгледајте ги внимателно.
4. Облечете ракавици и ставете неколку капки масло во чашата.
5. Потопете ги пердувите повторно.
6. Што се случува со маслото на површината на пердувите?
7. Дали пердувите ќе се исчистат ако ги избришете со салфета?

8. Подгответе две чаши со вода. Една со студена вода и една со топла вода.
9. Внимателно исплакнете го едниот пердув во студена вода а другиот од топла.
10. Дали се исчисти маслото?

11. Дали маслото ќе се исчисти ако додадете неколку капки од течноста за миење садови во водата?

Што мислите:

Што значи ова за птиците? Што им се случува на патките кои пливаат во загадена вода?
Како може да го спречиме ова? Зошто е важно да се грижиме за животната средина?

Работни листови

Блок 5:

Птиците околу нас

Најчестите птици околу нас

Слика	Каде ја видовте?	кога?
 ќос (jv)		
 чавка (jv)		
 страчка (jv)		
 врапче (jv)		
 гулаб (jv)		

Работни листови

S5/A/1

 голема сипка (jv)		
 сина сипка (jv)		
 дива патка (jv)		
 пиштарка (jv)		
 јастреб врапчар (jv)		
друга		

Оваа публикација е изработена со финансиска поддршка на Европската комисија.
 Публикацијата ги одразува само ставовите на нејзините автори, а Европската комисија и
 Националната агенција за програмата Еразмzq одговорниот за нејзината меријоричност. БЕСПЛАТНА
 ПУБЛИКАЦИЈА

Најчестите птици околу нас (напредно ниво)

Слика	Каде ја видовте?	Кога?
  кос (jv)	 	
 полска врана (jv)	 	
 сојка (jv)	 	
 чавка (jv)	 	
 страчка (jv)	 	

Работни ЛИСТОВИ

S5/A/2

 врапче (jv)		
 гулаб (jv)		
 гугутка (jv)		
 голема сипка (jv)		
 сина сипка (jv)		
 свингалка (jv)		
 дива патка (jv)		

Работни ЛИСТОВИ

S5/A/2

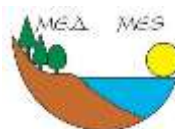
 голем клукајдрвец (jv)		
 полско врапче (jv)		
 пиштарка (jv)		
 градска ластовица (jv)		
 јастреб врапчар (jv)		
 обичен лазач (jv)		
 црвеногушка (jv)		

Работни листови

S5/A/2

 бел лебед (jv)		
 ветрушка (jv)		
 циганче (jv)		
 лисесто циганче (jv)		
 сив сокол (jv)		
друга		

Оваа публикација е изработена со финансиска поддршка на Европската комисија. Публикацијата ги одразува само ставовите на нејзините автори, а Европската комисија и Националната агенција за програмата Еразмз одговорни за нејзината меријоричност. БЕСПЛАТНА ПУБЛИКАЦИЈА

Математички цртежи

Завршете ја сликата според упатствата:

1. На покривот има 2 врапчиња.
2. На десната страна од оџакот стои 1 штрк. 4 големи сипки се кријат во грмушките.
3. Три чавки летаат над куќата, дива патка седи покрај оградата. Три големи клукајдрвци се кријат во гранките на дрвјата.

Колку птици има вкупно?

Колку видови на птици има?

Околу нас живеат птици

Какви услови за живот имаат птиците блиску до нас?

 (im)	 (m)	 (jm)	 (jm)
Грмушки со плодови	Водни површини	Бујно зеленило	Огради со ползечки растенија
 (jm)	 (im)	 (im)	 (nk)
Високи дрва	Цветна ливада	Големи стакла	Мачки
 (m)	 (jm)	 (px)	 (m)
Куќички за птици	Огради	Ѓубриште	Далекуводи

Размисли:

- Кои работи се добри за птиците?
- Кои работи можат да бидат закана за птиците? Зашто?

Оваа публикација е изработена со финансиска поддршка на Европската комисија. Публикацијата ги одразува само ставовите на нејзините автори, а Европската комисија и Националната агенција за програмата Еразмз одговорни за нејзината меријторност. БЕСПЛАТНА ПУБЛИКАЦИЈА

Дали прозорците и стаклените површини се опасни за птиците?

Експеримент 1

Што ви е потребно?

огледало
мали стаклени тацни (без остри рабови)
бели и црни парчиња хартија

Задачи и прашања:

Провери дали има и каков е одразот на околината во огледалото.
Повтори го експериментот користејќи стаклени тацни, а потоа и стаклени тацни со црна или бела позадина.
Дали јачината на светлината прави разлика? Размисли како да го провериш ова.

Набљудување

Што ви е потребно?

Излози со стакло, прозорци на куќа, стаклени фасади, и сл.

Задачи и прашања:

Набљудувај ги стаклените површини на зградите.

Одреди дали:

- Се просирни
- Се гледа внатре низ нив
- Се гледа одраз на околината во нив
- Може да помислиш дека нема прозорец

Размисли:

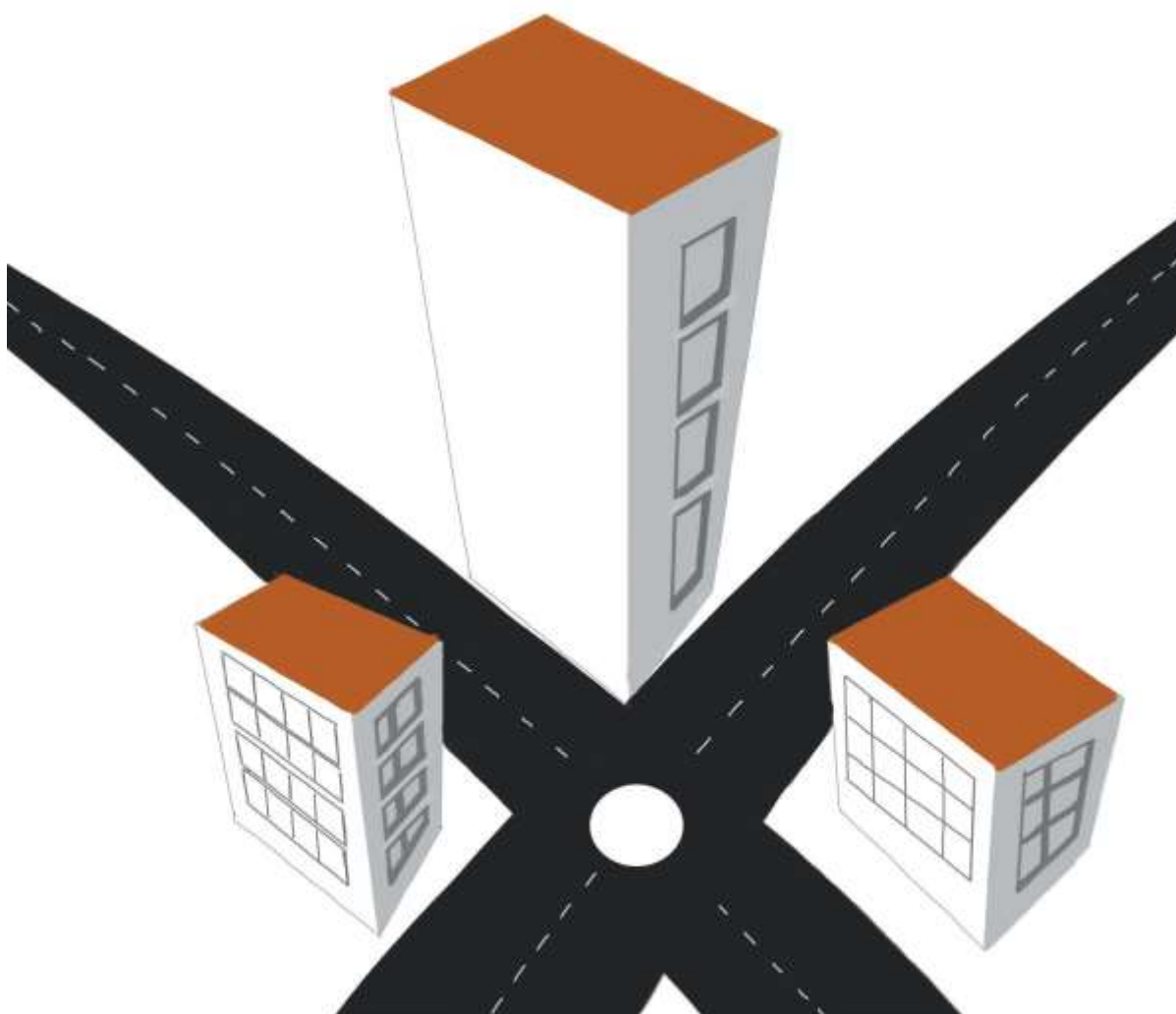
Како им изгледаат големите стаклени површини на луѓето и птиците? Дали може да ги збунат?

Дали величината на прозорецот има влијание врз тоа дали птиците ќе ги забележат? Дали птиците може да ги видат завесите?

Како можеме да им помогнеме на птиците да ги видат стаклените површини?

Како може ова место да стане подобро за
птици?

(mk)

Publikacja została zrealizowana przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej.
Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska oraz Narodowa Agencja Programu Erasmus+
nie ponoszą odpowiedzialności za jej zawartość merytoryczną. PUBLIKACJA BEZPŁATNA

Декорации за прозорци

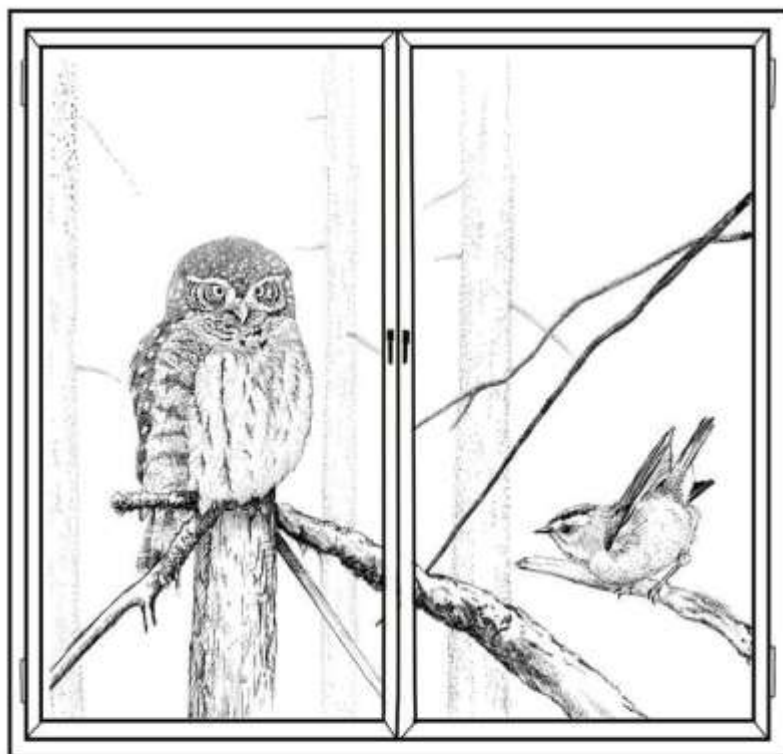
Невидливи цртежи

Што ви е потребно?

- УВ фломастери
- УВ батериска светилка

Задачи и прашања

1. Нацртајте цртежи на стаклото со УВ фломастерите
2. За да го видите вашиот цртеж, осветлете го со УВ батериска светилка. Бидете внимателни – не им светете на другите деца во очи!
3. Зошто птиците ги гледаат цртежите а луѓето не?

Ајде да мериме растојанија

(mk)

Задачи и прашања:

- Која птица е поблиску до маchkата?
- Како да го измериме растојанието без линијар?
- Можете ли да испробате неколку различни начини?

Работни листови

Блок 6:

Пролетна преслба

ПРОЛЕТНИ ТРАГАЧИ

Побарајте од учениците да ги пронајдат првите знаци на пролетта. Играта може да се биде натпревар во самото одделение/група или помеѓу одделенијата/групите. Играта за заснова на внимателно трагање во знаците за доаѓањето на пролетта. За да им се олесни потрагата, трагачите треба да добијат материјали со табела за најчестите знаци на кои може да наидат. Трагачите може да добијат три различни видови на награда.

БРОНЗЕНА НАГРАДА

Оваа награда се добива доколку трагачот најде (фотографира или нацрта):

3 пролетни цвеќиња

1 инсект

1 птица

СРЕБРЕНА НАГРАДА

Оваа награда се добива доколку трагачот најде (фотографира или нацрта):

6 пролетни цвеќиња

3 инсекти (од кои 1 пеперутка)

2 птици преселници

ЗЛАТНА НАГРАДА

Оваа награда се добива доколку трагачот најде (фотографира или нацрта):

10 пролетни цвеќиња

5 инсекти (од кои 2 пеперутки)

5 птици преселници

Список за трагачите на пролетта

.....

За да го пополните списокот може да ги користите сликичките од албумот на пролетта

Датум	Какво е времето?	Растение	Инсект	Птица

Оваа публикација е изработена со финансиска поддршка на Европската комисија.
Публикацијата ги одразува само ставовите на нејзините автори, а Европската комисија и
Националната агенција за програмата Еразмзq одговорни за нејзината меријоричност. БЕСПЛАТНА
ПУБЛИКАЦИЈА

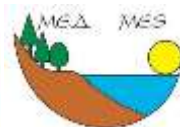
ПРОЛЕТТА ТРКА

Задачи и прашања:

1. Замислете дека ја следите трката на пролетните весници. Кој ќе стигне прв?
 - ☐ Цветови
 - ☐ Инсекти
 - ☐ Градска ластовица
 - ☐ Пиштарка
2. Што мислите, по кој редослед ќе пристигнат пролетните весници?
3. Набљудувајте од средината на февруари до средината на април за да видите дали вашите претпоставки се точни.

Размисли:

Зашто пролетните тркачи стигаат по тој редослед?

Оваа публикација е изработена со финансиска поддршка на Европската комисија.
Публикацијата ги одразува само ставовите на нејзините автори, а Европската комисија и
Националната агенција за програмата Еразмзq одговорни се за нејзината меријоричност. БЕСПЛАТНА
ПУБЛИКАЦИЈА

Албумот на пролетта Растенија

(iM)

(iM)

(im)

(iM)

(iM)

(iM)

(iM)

(iM)

(iM)

(iM)

(iM)

(im)

Албумот на пролетта

Растенија

(iM)

(iM)

(iM)

(iM)

(jM)

(jM)

(Ck)

(iM)

(iM)

(im)

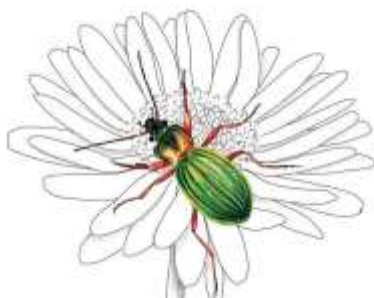
(iM)

Албумот на пролетта инсекти и птици

(mk)

(mk)

(mk)

(mk)

(mk)

(mk)

(mk)

(mk)

Чулулига

(jv)

Селска ластовица

(jv)

Полска врана

(jv)

Албумот на пролетта инсекти и птици

сколовранец (jv)

жерав (jv)

бел штрк (jv)

калуѓерка (jv)

бела тресиопашка (jv)

лилка (jv)

диви гуски (jv)

црвеногушка (jv)

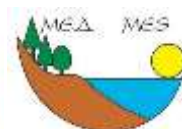

пиштарка (jv)

Какво е времето во пролет?

 сончево	 врнежливо
 студено	 топло

Дали е важен обликот?

Што ви е потребно:

3 еднакви листови хартија (A4)

Прашања и задачи:

Што да направите со хартијата

Направете топче од еден лист хартија. Силно притиснете го за да го задржи обликот.

Истуткајте еден лист хартија

Последниот лист хартија нека остане нечепнат

Пред да ги фрлите трите листа на земја пробајте да погодите кој последен ќе падне.

Како се спроведува експериментот:

Три ученици треба да застанат еден до друг. Еден треба да ја држи топката, еден истутканиот лист а еден обичниот лист.

Секој од учениците треба да го држи листот на еднаква висина

Учениците треба да ги пуштат листовите кога учителот ќе им даде знак

Останатите ученици треба да набљудуваат кој лист последен ќе падне на земја.

Размислете:

Зошто токму тој лист последен падна?

Дали мислите дека птиците користат слични принципи додека летаат?

Што друго можете да направите од хартија за да ги искористите истите принципи?

Летачки предмети

Ајде да направиме различни летачки предмети. Целта е да го изградиме сами и да победиме на натпревар за летање.

Што ви е потребно:

Листови хартија со различна големина, парчиња текстил, парчиња пластика, стиропор и др.

Пластелин

Ножици

Двострана леплива лента

Лепило

Прашања и задачи:

Измисли сопствен летачки предмет, не заборавај што научи од првиот експеримент.

Откако предметот ќе биде готов, вклучи се во натпреварот.

Размислете:

Кој облик леташе најдобро? Можеш ли да објасниш зошто?

КОИ ПРИРОДНИ ФЕНОМЕНИ ГИ КОРИСТАТ ШТРКОВИТЕ ВО ЛЕТ?

Што ви е потребно:

Спирала од хартија (според шемата)

Конец

Тенко стапче

Извор на топлина (светилка која може да се сврти нагоре, кумбе или свеќа)

Дел од филмот „Летот на штркот“ (од 4мин 55сек до 5мин 12сек):

<https://www.youtube.com/watch?v=SQej8At9Jk>

ПРЕДУШРЕДУВАЊЕ! ОВОЈ ЕКСПЕРИМЕНТ МОРА ДА СЕ ПРАВИ ВО ПРИСУСТВО НА ВОЗРАСЕН!

Прашања и задачи:

Исечете ја спиралата

Прикачете конец на крајот од спиралата

Прикачете го другиот крај од конецот за стапчето

Држете ја спиралата над изворот на топлина и набљудувајте што ќе се случи

Разговарајте за резултатите од експериментот

Напишете теорија за експериментот:

.....

.....

.....

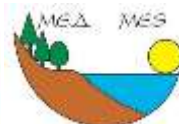
.....

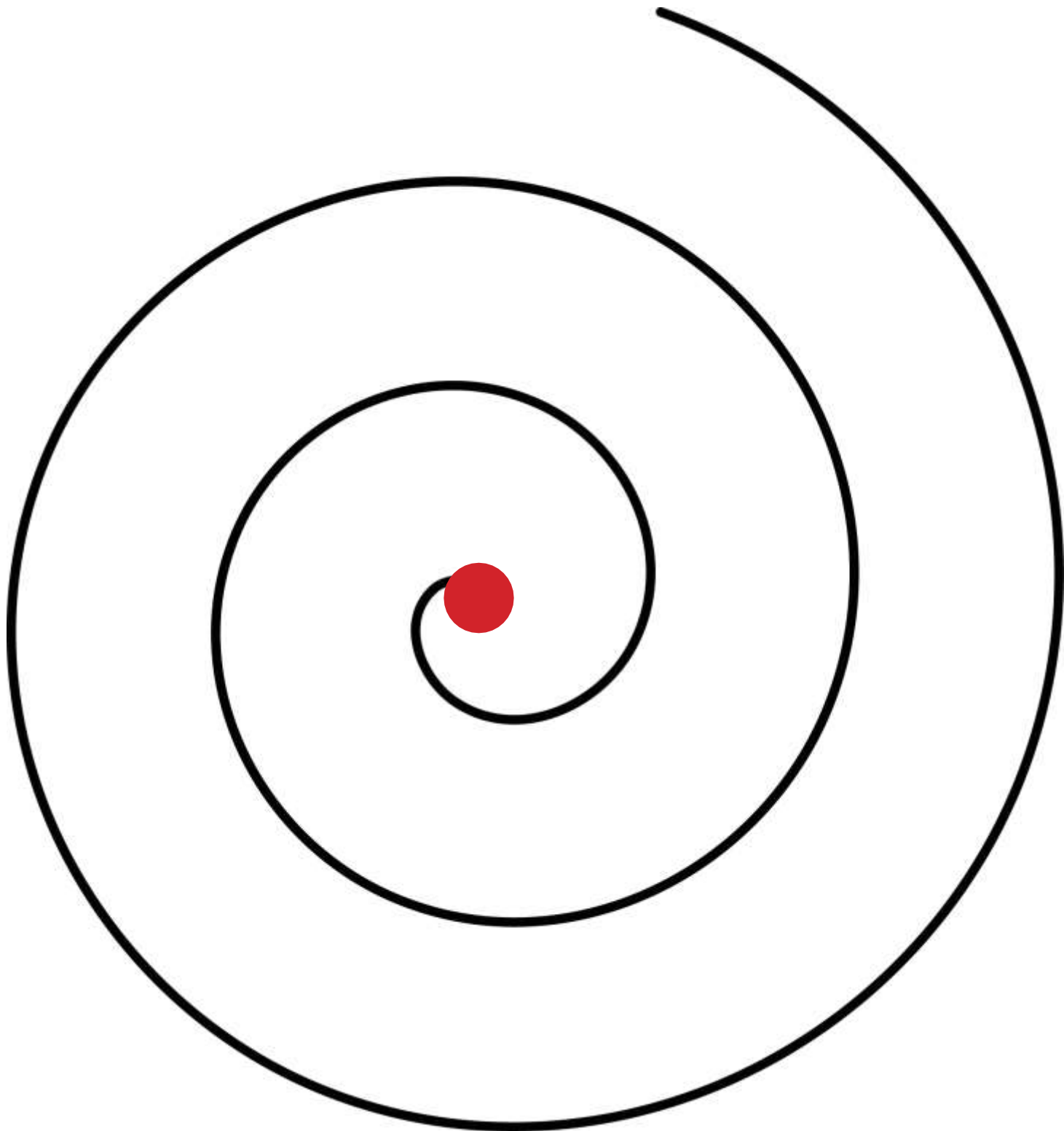
Гледајте го делот од филмот „Летот на штркот“.

Размислете:

Зошто го правевме овој експеримент?

Која е сличноста помеѓу експериментот и летот на штркот?

Постер за трагање

Задачи и прашања:

1. Изработете постери за птиците преселници кои сакате да ги видите.
2. Ставете ги постерите на огласната табла.

Се бара!

Името на птицата која се бара

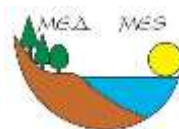
Слика или цртеж од птицата која се бара

Кус опис на птицата (опишете ги најкарактеристичните работи за птиците – дали е помала или поголема од врапче, која боја ја има најмногу на пердувите, дали има некоја специфична шара и слично.):

.....
.....
.....

Ако ја најдете:

.....
Кому да му се пријави птицата ако некој ја најде.

Оваа публикација е изработена со финансиска поддршка на Европската комисија.
Публикацијата ги одразува само ставовите на нејзините автори, а Европската комисија и
Националната агенција за програмата Еразмзг одговорност за нејзината меријорност. БЕСПЛАТНА
ПУБЛИКАЦИЈА

Како да ги разликуваме некои слични птици

Најди три разлики помеѓу птиците и објасни ги.

(jv)

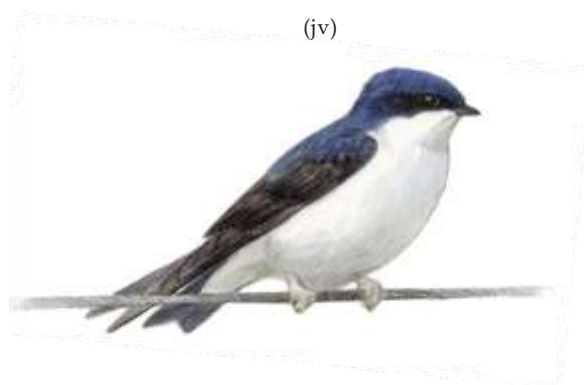

(jv)

Најди три разлики помеѓу птиците и објасни ги.

(jv)

(jv)

Како да ги разликуваме некои слични птици

Најди пет разлики помеѓу птиците и објасни ги.

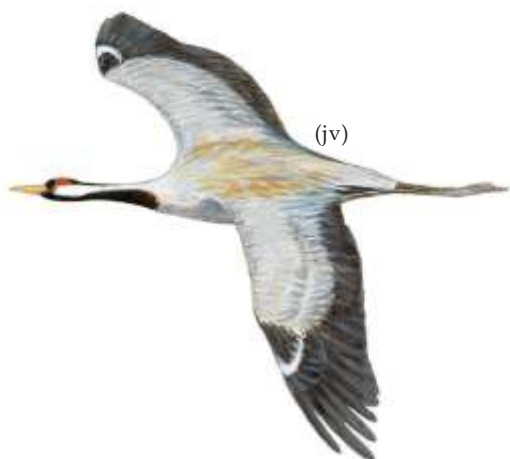

(jv)

(jv)

Најди три разлики помеѓу птиците и објасни ги.

(jv)

(jv)

Како да ги разликуваме некои слични птици

Најди пет разлики помеѓу птиците и објасни ги.

(jv)

(jv)

Најди пет разлики помеѓу птиците и објасни ги.

(jv)

(jv)

Оваа публикација е изработена со финансиска поддршка на Европската комисија.
Публикацијата ги одразува само ставовите на нејзините автори, а Европската комисија и
Националната агенција за програмата Еразмзq одговорни за ња не се одговорни за ња. БЕСПЛАТНА
ПУБЛИКАЦИЈА

МОБИЛНА АПЛИКАЦИЈА ЗА ПТИЦИ ПРЕСЕЛНИЦИ

Користете ја апликацијата за паметни телефони за да разговарате со вашите деца за миграцијата на птици и да обрнете внимание на опасностите на птиците преселници.

Целата апликација е на англиски, така што исто така може да биде добра можност да вежба странски јазик.

Инструкции чекор по чекор:

1. Пребарајте ја на телефон на Google Play for Android или на AppStore for IOS телефони апликацијата "Миграција на птици" и инсталирајте ја.
2. Пет видови птици се видливи на почетниот екран. Треба да изберете еден од нив.

3. По изборот на птица, ќе се појави прозорец со инструкции. Играта се состои во поставување последователни фази во животот на избраните видови птици. Животниот циклус е поделен на она што се случува за време на миграцијата на птицата и она што се случува во сезоната на размножување.

4. Играчот има задача да организира во правилен редослед 9 фази од животот на избраните видови

5. Можете да започнете со било кое кругче и можете да ги ставате на сите празни кругчиња. Освен заканата за птиците која мора да стои во кругчето со црвен извичник.

Работни листови

Блок 7:

ЗОШТО ПТИЦИТЕ ГРАДАТ ГНЕЗДА?

Табела за слушнати песни од птици

Која птица имаше среќа да ја чуеш за време на прошетката. Стави X во полето од таа птица.

Чув како пее:			Дали ја виде птицата?
ќос	 (1V)		
свингалка	 (1V)		
обичен лазач	 (1V)		
Голема сипка	 (1V)		
Сина сипка	 (1V)		

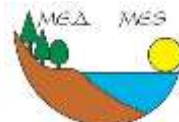

Работни листови

S7/A/1

Чув како пее:			Дали ја виде птицата?
Дроз пејач	 (1V)		

Спореди ги твоите резултати со резултатите на другите деца во групата.

Оваа публикација е изработена со финансиска поддршка на Европската комисија.
Публикацијата ги одразува само ставовите на нејзините автори, а Европската комисија и
Националната агенција за програмата Еразмзq одговорниот за нејзината меријоричност. БЕСПЛАТНА
ПУБЛИКАЦИЈА

Како се гради гнездо

Што ви е потребно?

- Двоглед
- Тетратка на молив
- Папка + ентузијазам за работа и љубопитност :)

Задачи и прашања:

1. Најдете место каде се гради гнездо на страчка или на гулаб гурмиш

Или на гугутка

или на полска врана

Никогаш не се приближувај премногу блиску до гнезда!!!

2. Каде птиците градат гнезда? Изберете од цртежите долу дали на нив се градат гнезда. Ако видиш гнездо на друго место, нацртај го.

3. Кои градежни материјали ги користи? Изберете од цртежите долу дали од нив се градат гнезда. Ако видиш гнездо од друг материјал, нацртај го.

4. Колку птици прават гнездо? (обој толку птици)

5. Проверете за неколку дена какви промени се случија на "градилиштето" на гнездото.

Можете ли да ја препознаете птицата по нејзиното пеење?

Што ви е потребно?

- 2 ученика седат во средината на собата
- 2 марами
- Тетратка и молив

Задачи и прашања:

- Две лица од групата седат на столици. Со врзани очи.
- Детето означено од учителот пее кратка песна.
- Задачата на децата со заврзани очите е да се погодат кој пее и гласно да ги кажат името на таа личност.
- Дали можете да ги препознаете другарчињата по нивниот глас? Што мислите зошто?

Слушајте ги гласовите на птиците во пролетната шума - дали може да ги препознаете?

Песните на птиците можете да ги најдете на www.xeno-canto.org.

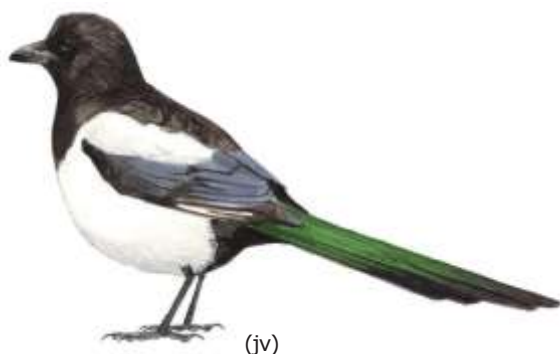
Градење на гнездо

Што ви е потребно?

- Разни материјали собрани за време на излет
- Пинцета како замена на птичји клун

Размислете:

- Кој дел од телото го користи птицата за да изгради гнездо? Облежете ги на цртежот. Во детскиот цртеж, одберете ги нивните еквиваленти.

(jv)

(px)

Задачи и прашања::

1. Подгответе илустрации за птичји гнезда и ставете ги на различни места во собата. Децата нека избираат кое гнездо сакаат да го изградат.
2. Прашајте ги децата да ги изберат вистинските материјали за да го изградат гнездото. Потсетете ги дека, како птица, не можат да носат повеќе од едно нешто и дека можат да употребуваат само пинцети во свои раце. Пинцетите треба да го заменат птичјиот клун.
3. Разговарајте со целата група за вашите перцепции за тешкотиите што птицата мора да ги помине за да собера материјал за гнездо.
4. Потоа побарајте од децата да изградат гнездо, при тоа потсетувајте ги дека имитираат птици.

Задача 1.

 (mk)	 (mk)	 (mk)
A	b	C
 (mk)	 (mk)	 (mk)
D	e	F

- Во кое гнездо има најмногу јајца?
- Во кои гнезда има ист број на јајца?

Задача 2.

Нацртајте гнеза според следниве насоки:

Калуѓерките направиле четири гнезда во ливадата. Бидејќи биле блиски пријатели гнездата ги направиле блиску едни до други. Во второто гнездо имало 2 јајца, во третото имало два пати повеќе отколку во првото гнездо. Дали заете колку јајца треба да ги нацртате во првото гнездо?

Работни листови

Блок 8:

**Кои птици живеат
на земјоделски
површини?**

Детектив:

Село:

Од каде почнавме:

Каде завршивме:

Водна површина (mk)

Ливади (mk)

Дрво (mk)

Обработени полиња (mk)

Пасиште (mk)

Поле (mk)

Куќи (mk)

Мала штала (mk)

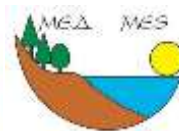

Голема штала (mk)

Што има на село?

Прашања за размислување:

1. Како знаеш дека си во село?
2. Погледни на двете страни на патот, колку што ви дозволуваат очите.
Дали гледате: поле, ливада, пасиште, овоштарник, лозје, дрва, езерца
(објаснете ги овие поими за децата)?
3. Што расте во поле, ливада и пасиште?
4. Која е разликата помеѓу поле, ливада и пасиште? Како се менува полето,
ливадата и пасиштата во текот на годината?
5. Какви птици ги сретнавте?

Направете си ливада

Што ви треба:

Еден лист хартија

Двострана леплива трака

Ножици

Задачи и прашања:

1. Ставете од двостраната леплива трака на долниот дел од листот. Овие листови може да ги подготвите однапред и да ги донесете во училиште или да ги земете со вас на прошетка/екскурзија.
2. Отстранете ја заштитната лента на двостраната леплива трака.
3. Направете си ливада така што на лентата ќе залепите растенија кои растат на ливадата. Внимавајте да не соберете растенија кои се ретки или заштитени видови. Исто така, не собирајте растенија само од еден дел од ливадата.
4. Кога сите ученици ќе завршат, можете да организирате изложба на ливади!
5. Дали сите ливади се исти? Дали сите ливади мирисаат исто? Дали некои имаат повеќе бои од другите?
6. Дали ливадите во природата се различни?

Обработливо земјиште

додека ги разгледуваше весниците, мајка ми најде ваква статија:

Во последниве години бројот на птици што живеат во полиња и ливади многу се намали. Тоа е затоа што исчезнуваат вистинските места за нив. Мали, разновидни полиња, на кои имаше многу храна и засолниште, се трансформираат во огромни насади со пченица или пченка. Дрва и грмушки, пасишта или мали езерца исчезнуваат. Луѓето ги отстрануваат растенијата што не ги сејат. Луѓето ги уништуваат и инсектите, кои ги јадат нивните култури. Тие користат специјални хемикалии за ова. Специјализирани машини работат на полињата, што значително ја забрзуваат жетвата. Кога работата на теренот зависела само од силата на човечките раце, растенијата траеле многу подолго и само постепено се намалувале, па птиците можеле мирно да ги пораснат своите пилиња. Она што е добро за човекот не е секогаш добро за природата.

Статијата ја интересираше доволно за да ни ја прочита на глас. Целото семејство ги сака патувањата во село, па почнавме да зборуваме за тоа дали авторот на статијата е во право.

1. Кои промени се случиле во земјоделскиот пејзаж што го знаете? Зошто работата на машините може да ги загрози птиците?
2. Кој земјоделски пејзаж е добар за птици?

Дрвја и птици

Што ви е потребно:

Групи од 3 ученика + наставник/воспитувач

Насоки:

Учесниците во играта се делат на групи од 3 ученика. Два ученика се држат за раце и на тој начин формираат дрво. Еден ученик е птица и стои помеѓу двајцата кои се „дрво“.

Во оваа игра се користат три зборови кои се повикуваат на активности: птици, сечење, садење.

Активностите почнуваат кога лидерот ќе извика еден од зборовите.

Кога наставникот/воспитувачот ќе извика „птици“, учениците кои се птици треба да „излетаат“ од нивното дрво и да бараат ново. Учениците кои се „дрвја“ треба да ги дигнат рацете кога ќе им излета птицата и да ги спуштат кога ќе слета нова.

Кога наставникот/воспитувачот ќе извика „сечење“, учениците кои се дрвја треба да клекнат а птиците излетуваат и летаат наколу.

Кога наставникот/воспитувачот ќе извика „садење“, учениците кои се исечени дрвја треба да станат повторно а птиците летаат наколу и си бараат ново дрво за да можат да застанат.

Прашања:

Зашто се дрвјата толку важни за птиците?

Како се чувствуваат птиците кога нема дрвја?

Дали е тешко за птиците да си најдат нови дрвја?

Како да се зголеми бројот на дрвја и грмушки околу земјоделските површини?

Erasmus+

Publikacja została zrealizowana przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej.
Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska oraz Narodowa Agencja Programu Erasmus+
nie ponoszą odpowiedzialności za jej zawartość merytoryczną. PUBLIKACJA BEZPŁATNA

Гледајќи ја сликата, формирајте пет прашања за тоа што е до, над, под, лево, десно.

Дрвја и птици

Што ви е потребно:

Групи од 3 ученика + наставник/воспитувач

Насоки:

Учесниците во играта се делат на групи од 3 ученика. Два ученика се држат за раце и на тој начин формираат дрво. Еден ученик е птица и стои помеѓу двајцата кои се „дрво“.

Во оваа игра се користат три зборови кои се повикуваат на активности: птици, сечење, садење.

Активностите почнуваат кога лидерот ќе извика еден од зборовите.

Кога наставникот/воспитувачот ќе извика „птици“, учениците кои се птици треба да „излетаат“ од нивното дрво и да бараат ново. Учениците кои се „дрвја“ треба да ги дигнат рацете кога ќе им излета птицата и да ги спуштат кога ќе слета нова.

Кога наставникот/воспитувачот ќе извика „сечење“, учениците кои се дрвја треба да клекнат а птиците излетуваат и летаат наколу.

Кога наставникот/воспитувачот ќе извика „садење“, учениците кои се исечени дрвја треба да станат повторно а птиците летаат наколу и си бараат ново дрво за да можат да застанат.

Прашања:

Зашто се дрвјата толку важни за птиците?

Како се чувствуваат птиците кога нема дрвја?

Дали е тешко за птиците да си најдат нови дрвја?

Како да се зголеми бројот на дрвја и грмушки околу земјоделските површини?

Erasmus+

Publikacja została zrealizowana przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej.
Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska oraz Narodowa Agencja Programu Erasmus+
nie ponoszą odpowiedzialności za jej zawartość merytoryczną. PUBLIKACJA BEZPŁATNA

Албум на птици од земјоделските површини

Прошетајте во околината на селото. Кои птици ги гледате? Каде ги гледате? Запишете:

Птици	Каде ја видовте?	иле?
 Чучулига (jv)	 	
 Обично ливадарче (jv)	 	
 Обично страче (jv)	 	
 Жолтогрла стрнарка (jv)	 	
 Жолта тресиопашка (jv)	 	

Работни листови

S8/B/2

 Домашно врапче (jv)	 	
 Ливадска еја (jv)	 	
 Жерав (jv)	 	
 Бел штрк (jv)	 	

Работни листови

S8/B/2

 Крекс (iv)		
 Потполошка (iv)		
Други		

Легенда:

Во
трева

Во лет

На дрво

До/во
грмушките

Над/во водна
површина

Оваа публикација е изработена со финансиска поддршка на Европската комисија.
Публикацијата ги одразува само ставовите на нејзините автори, а Европската комисија и
Националната агенција за програмата Еразмзг одговорност за нејзината меријоричност. БЕСПЛАТНА
ПУБЛИКАЦИЈА

Маска на кукувија

Што ви е потребно:

Испечатена маска

Ножици

Ластик / еластична лента

Дупчалки за хартија

Извршување:

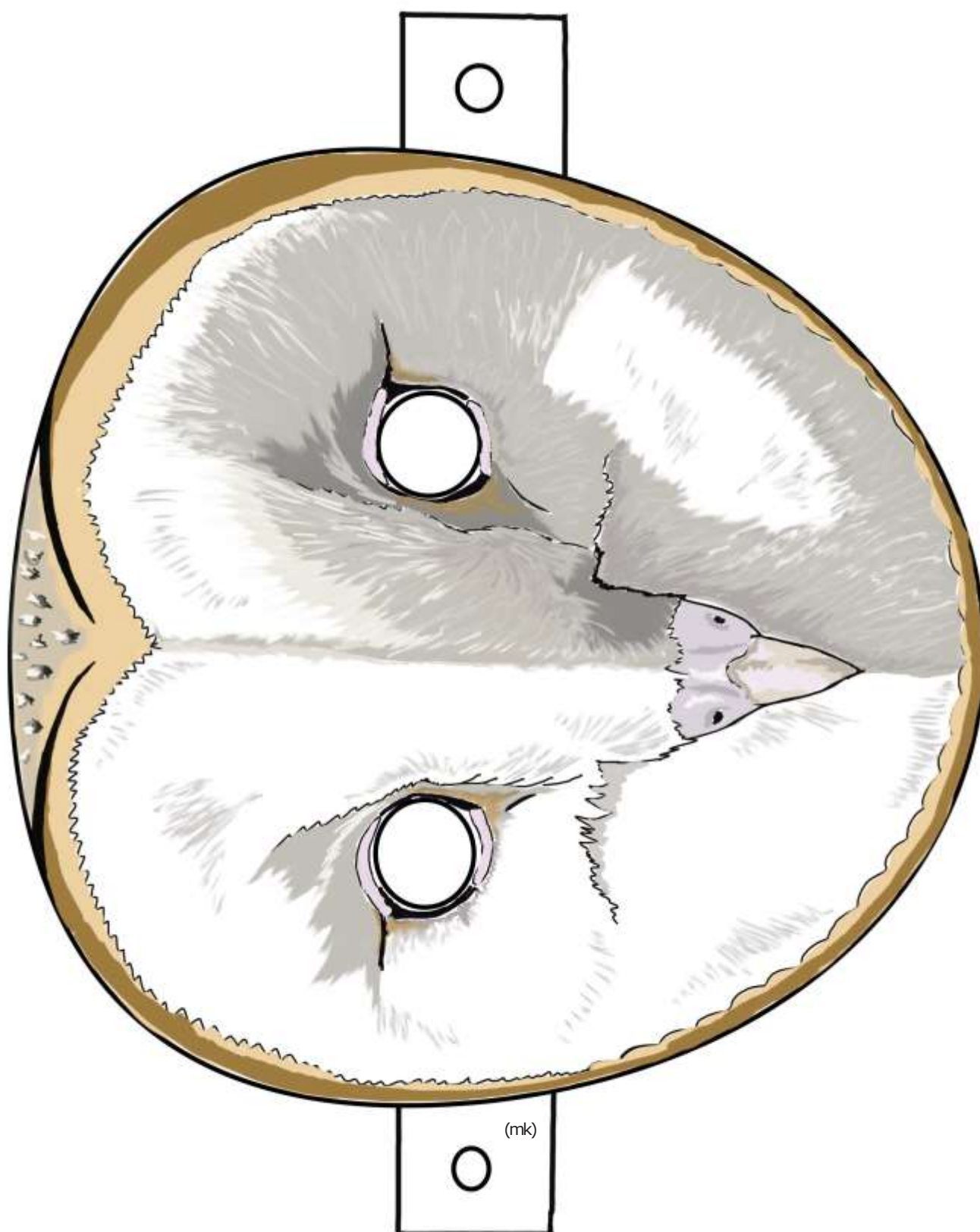
Исечете го лицето и очите на бувот, вклучувајќи ги и јазичињата.

Направите дупки во означените места за лента.

Поврзете со ластик или еластична лента во дупките.

Ставете ја маската и бидете кукувија. 😊 Хут! Хут!

Набљудувај кои птици ги има во полињата и ливадите

Во полињата и ливадите живеат многу птици. Дали можете да ги најдете сите и да ги преброите?

Колку различни видови на птици можете да најдете?

Кои птици имаат долги клунови, а кои имаат долги нозе?

Кои птици имаат шарени пердуви? Кои птици најдобро се кријат во позадината?

Колку птици има во лет? Колку птици има на земјата? Колку птици има во грмушките?

(mk)

Publikacja została zrealizowana przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej.
Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska oraz Narodowa Agencja Programu Erasmus+
nie ponoszą odpowiedzialności za jej zawartość merytoryczną. PUBLIKACJA BEZPŁATNA

Што се крие во пелетите на белиот штрк?

Што ви е потребно?

- пелета од бел штрк
- чепкалки за заби
- пинцети
- мали рециклирани кутии од сирење или маргарин
- вода
- хартиена крпа
- латекс ракавици

Задачи и прашања

1. Облечете ги ракавици.
2. Внимателно ставете го пелетот во кутијата и истурете вода внатре.
3. Размрдајте го пелетот за да ја упие водата.
4. Користејќи ги пинцетите и чепкалната, истражувајте ги содржините на пелетот.
5. Ставете ги најдените предмети на хартиената крпа.
6. Исчистите го со вода она што го најдовте. Пазете да не си ги скршите наодите.
7. Погледнете ги предметите што сте ги пронашле.
8. Што јадел штркот за ручек?

.....

.....

Размислувај?

Кои други птици создаваат пелети?

Зошто пелетите на штркот содржат толку многу почва?

Дали е штркот предатор?

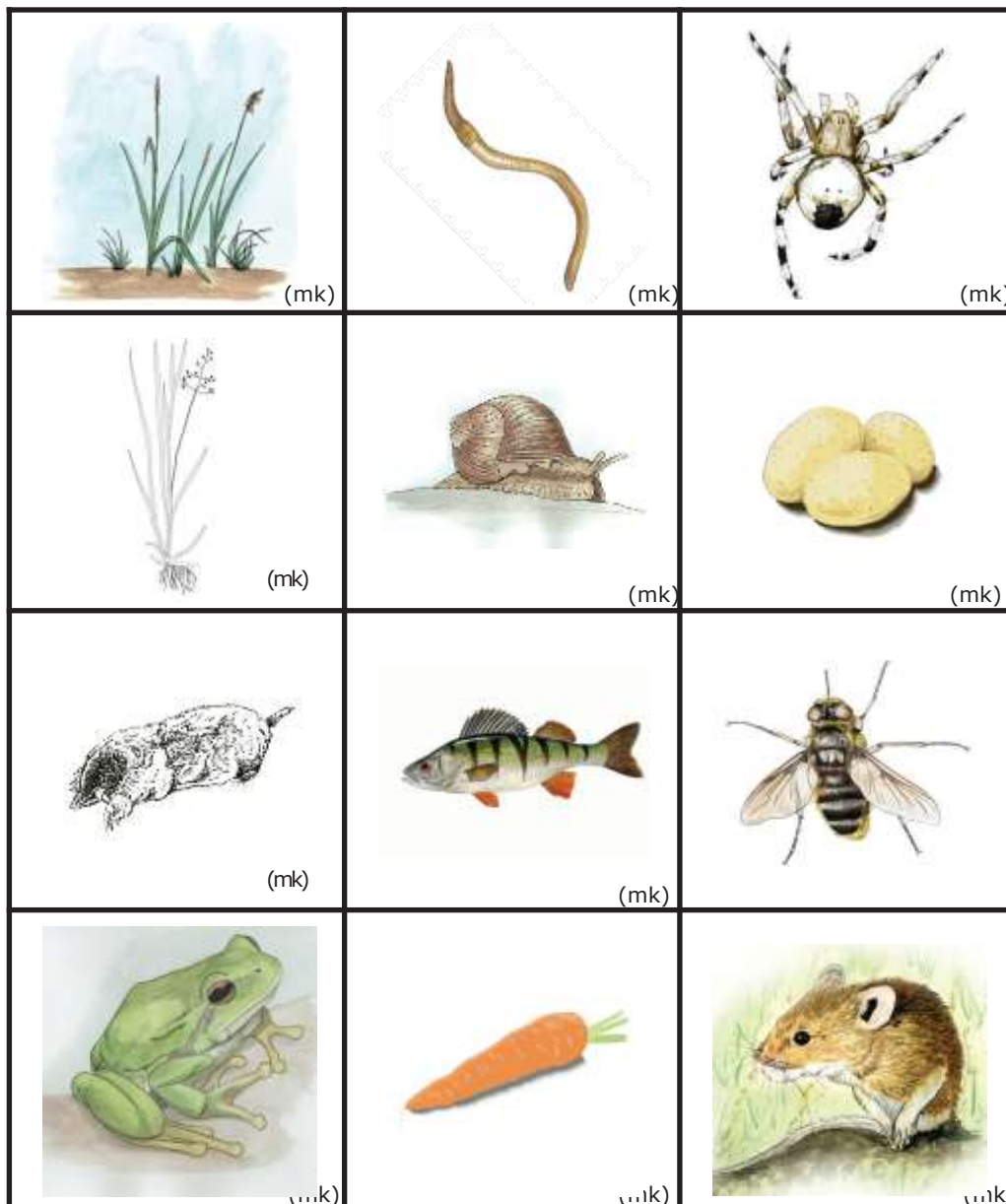

Работни листови

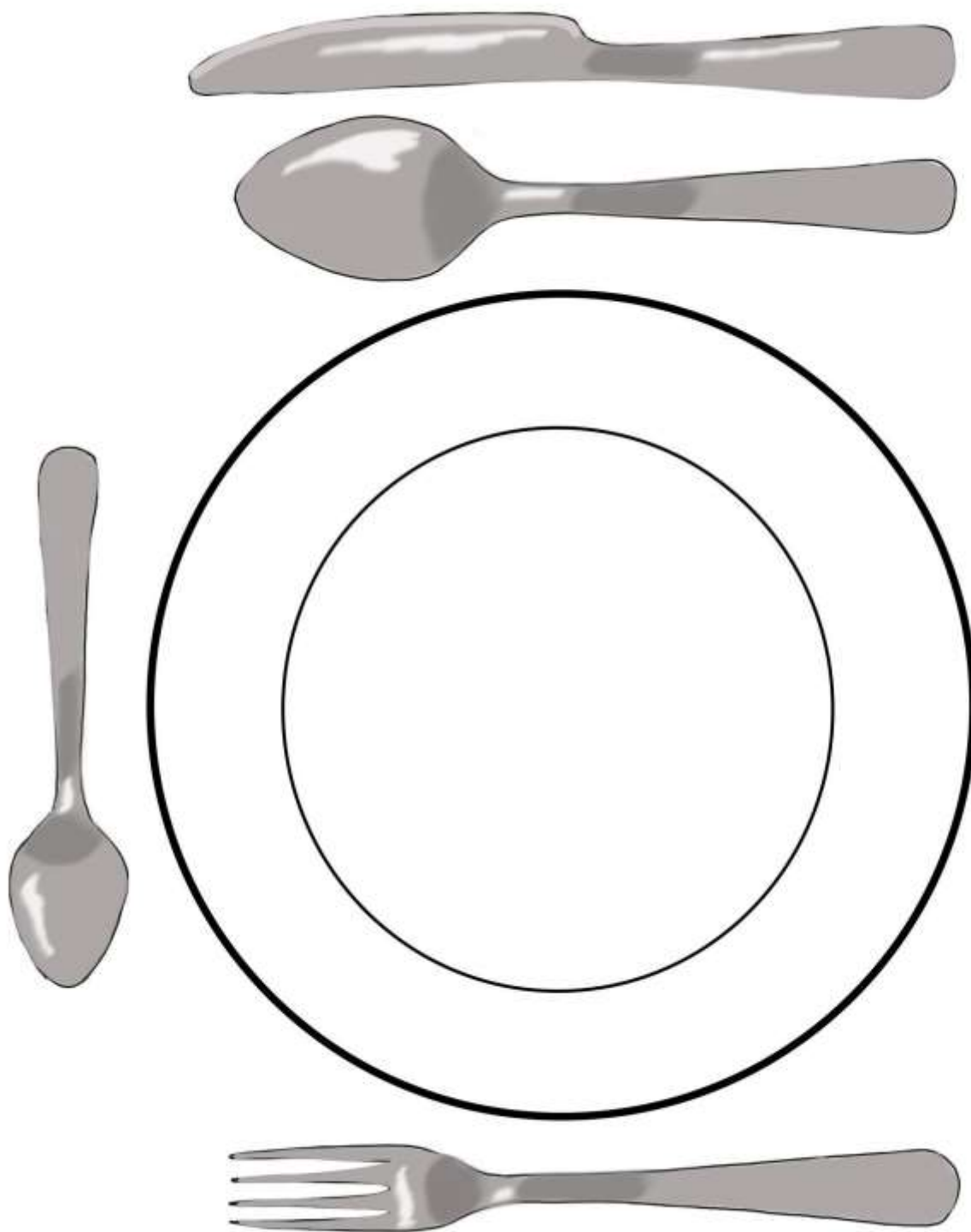
S8/C/2

Ајде да направиме ручек за штрковите!

Дали знаете кои деликатеси најмногу им се допаѓаат? Одберете од храната подолу и смислете рецепт за ручек. Исечете ја храната која штрковите не ја јадат. Во тањирот на следната страна наредете ја храната која ја употребивте во вашиот рецепт.

Оваа публикација е изработена со финансиска поддршка на Европската комисија.
Публикацијата ги одразува само ставовите на нејзините автори, а Европската комисија и
Националната агенција за програмата Еразмзг одговорноста за нејзината меријоричност. БЕСПЛАТНА
ПУБЛИКАЦИЈА

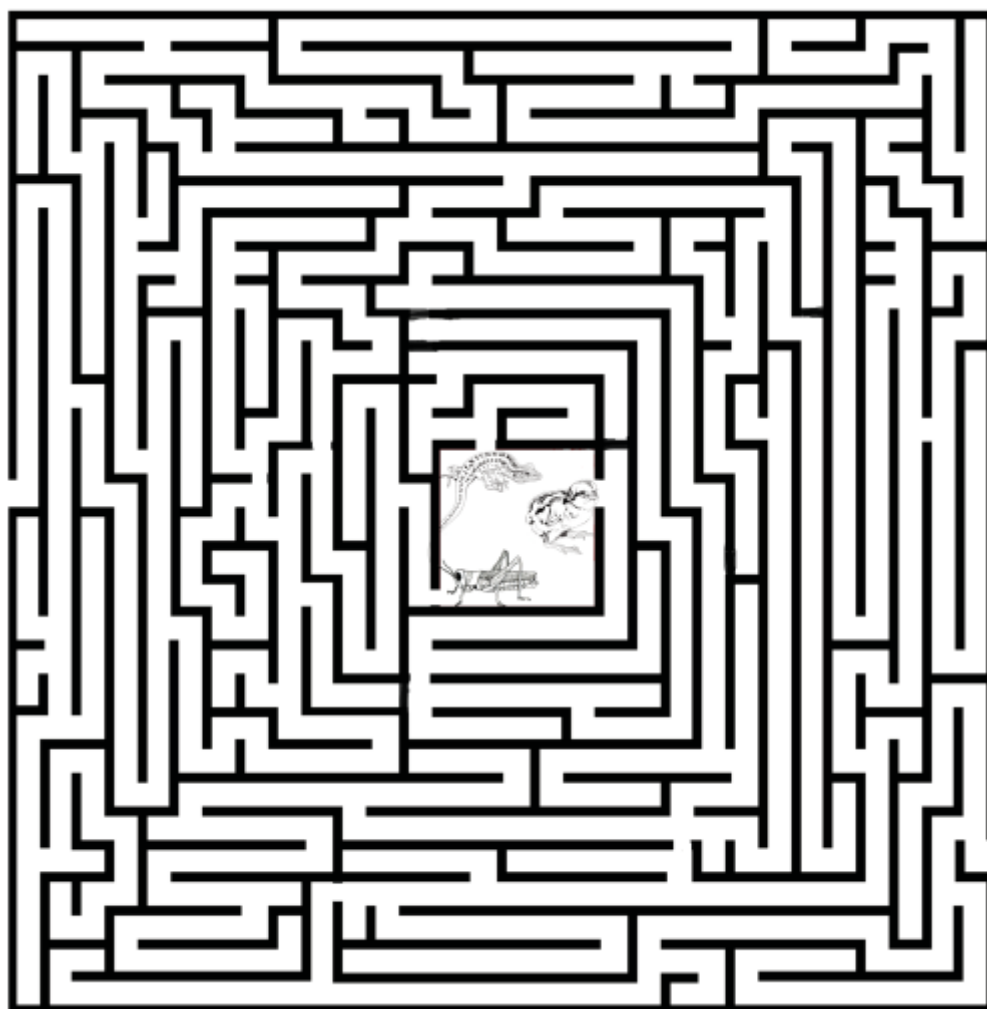

Кој е плен на птиците грабливки?

Јастребот глущар и ветрушката јадат слична храна. Тие најмногу сакаат да јадат мали глущи, но понекогаш јадат и млади птици, гуштери или скакулци. Проверете што уловиле вчера:

(jv)

(jv)

Publikacja została zrealizowana przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej.
Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska oraz Narodowa Agencja Programu Erasmus+
nie ponoszą odpowiedzialności za jej zawartość merytoryczną. PUBLIKACJA BEZPŁATNA

Работни листови

Блок 9:

КАКО ПТИЦИТЕ СЕ ГРИЖАТ ЗА СВОИТЕ МЛАДИ?

Како птиците се грижат за нивните млади

За време на прошетка во паркот, во градинката, во расадникот или во друга градина, забележете дали има млади птици.

1. Дали слушате гласни и упорни повици?
2. Погледнете внимателно во насоката од која доаѓаат. Можете ли да видите млади птици? Како се однесуваат птиците? Дали птиците се загрижени за вашето присуство?
3. Почекајте трпеливо, и можеби ќе видите како родител птица ги храни младите. Набљудувајте како се однесуваат младите, што прават родителите?
4. Доколку видите патки со млади набљудувајте како се однесуваат. Дали младите сами пливаат?

Размислете:

Дали различни видови на птици различно се однесуваат кон своите млади?

НАЈДОВМЕ ПИЛЕ ПАДНАТО ОД ГНЕЗДО – ШТО СЕГА?

КАКО ИЗГЛЕДА ПИЛЕТО?

(dk)

(dk)

ДАЛИ ГНЕЗДОТО Е ВО БЛИЗИНА?

ДА

ВРАТИ ГО ПИЛЕТО
ВО ГНЕЗДО И
ОДДАЛЕЧИ СЕ

НЕ

ЈАВИ СЕ НА ОРГАНИЗАЦИЈА
КОЈА МОЖЕ ДА ПОМОГНЕ
ВО ЗГРИЖУВАЊЕ НА
ПТИЦИ

НЕ ГО ФАЌАЈ
ПИЛЕТО И
ОДДАЛЕЧИ СЕ!

ВО СЕКОЈ СЛУЧАЈ Е ДОБРО ДА СЕ ЈАВИШ НА ОРГАНИЗАЦИЈА КОЈА СЕ
ЗАНИМАВА СО ЗАЧУВУВАЊЕ НА ДИВИ ЖИВОТНИ И ДА ПОБАРАШ СОВЕТ.

НАЈДОВТЕ ПИЛЕ КОЕ ИСПАДНАЛО ОД ГНЕЗДО – ШТО СЕГА?

КАКО ИЗГЛЕДА ПИЛЕТО?

Ако нема пердуви

(ck)

Ако има пердуви

(ck)

Дали го гледате гнездото?

Да

Врати го пилето во гнездо и оддалечи се

Не

Јави се на Македонско еколошко друштво или на ветеринар

Не му се приближувај на пилето!

Работни листови

Блок 10:

Птиците од шумата

Ајде да направиме шума

Што ви е потребно?

- Картонска кутија (на пример кутија од чевли)
- Песок или земја
- Предмети од шумата (стапчиња, мов, гранчиња, камења, листови и слично).

Внимавајте кога ќе собирате шумски предмети тие да не бидат заштитени или ретки видови на растенија!

Задачи и прашања:

1. Ставете ја земјата или песокот во кутијата.
2. Направете шума со тоа што ќе ги наредите сите предмети најдени во шума во земјата или во песокот.
3. Кога ќе бидете готови направете изложба на шуми.
4. Дали се исти? Дали некои се позелени? Дали некои се иглолисни а некои листопадни?
5. Кој може да живее во вашата шума?

(px)

(px)

Прашај ја шумата

Што ви е потребно?

Група од минимум 5 ученици

Дел од шумата кој многу ви се допаѓа. Може да дрво, грмушка, карпа, гнездо од клукајдрвец.

Нешто на што ќе седите (опционално)

Задачи и прашања:

Седнете околу предметот кој ќе ги одберете.

Размислете кои прашања би му ги поставиле:

Дрво, дали имаш дупки?

Колки си старо?

Дали имаш видено некоја интересна случка?

Дали некој се качувал по твоите гранки?

Сите учениците кои седат во кругот треба да ги поставуваат прашањата на глас. Прашањата можат да бидат за било што. Нема лоши прашања и секој може да праша што сака.

Следете ја својата фантазија.

Завршете ја играта кога веќе нема да ви текнуваат прашања.

Размислете:

Дали ова беше лесна задача?

Кое прашање ви беше најинтересно?

Дали го знаевте одговорот на некое од прашањата?

Шумска математика

Шумска берба

Што ви е потребно?

Различни шумски предмети. Може лисја, семки, шишарки, плодови, стапчиња, итн.

Пластични чинивчиња или церада

Задачи и прашања:

Ставете ги сите предмети на едно место.

Потоа распределете ги по купчиња, на пример:

лисја, семки, плодови, шишарки,

бои,

големина (мали, средни, големи)

типови лисја,

растенија и животни

Ставете ги купчињата во чинивчиња или на церада.

Какви други купчиња може да направите?

Оска на симетрија и слика во огледало

Што ви е потребно?

Лисја од различни видови – по три од секој вид

Картичка

Ножици

Лепило или двостран селотејп

Боички

Задачи и прашања:

Загледајте ги лисјата. Какви им се обликот и бојата?

Исечете го секој лист по главната жила.

На хартија залепете ја едната половина од листот и доцртајте ја другата половина, како да е слика во огледало. Имајте ја на ум и бојата.

Од какво дрво ви беа лисјата?

Кои најлесно се цртаа, а кои најтешко?

Шумски мерки

Што ви е потребно?

Различни инструменти за мерење

Шумски предмет, на пример, дрво

Задачи и прашања:

Измерете го предметот со метро.

Измерете го предметот со поинаков инструмент. Може да користите и стапчиња, стапала, лакти, и сè што ќе ви падне на ум.

Со што меревте?

На колку начини го измеривте предметот?

МЕТОД НА МЕРЕЊЕ	КОЕ ДРВО	КОЛКУ ДРВЈА
Линијар со сантиметри		

Направете си шумска животинка од лисја

Што ви е потребно?

Различни лисја, плодови, семки, стапчиња, гранчиња

Лист хартија

Лепило

Ножици

Маркер

Очиња што ќе си ги направите

Задачи и прашања:

Одберете ги материјалите од кои ќе си ја направите омилената животинка.

Лисјата исечете ги, испозалепете ги и залепете ги на лист за да си ја направите животинката. Нека ве води фантазијата.

Какво животно направивте?

Какви материјали употребивте?

Интересно ви беше?

(px)

Шумска математика

Задачи и прашања:

Во шумата има многу животни. Можете ли да ги пронајдете и да ги именувате?

Колку различни птици пронајдовте?

Колку различни цицачи пронајдовте?

Колку гнезда од птици има во дупката?

Колку птици се во лет? Колку птици се на земја? Колку птици можете да пронајдете во грмушките?

Кои животни се свртени налево, а кои надесно?

(mk)

Publikacja została zrealizowana przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej.
Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska oraz Narodowa Agencja Programu Erasmus+
nie ponoszą odpowiedzialności za jej zawartość merytoryczną. PUBLIKACJA BEZPŁATNA

Игра на клукајдрвецот

Локација: Ако може во шума, но може и парк.

Што ви е потребно?

Превез за очи

Еден дебел стап

Задачи и прашања:

Одберете некој да биде клукајдрвец.

Клукајдрвецот треба да најде дебел стап што нема да се скрши кога ќе удира по дрво.

Останатите се оддалечуваат и ставаат превез на очи.

Кога децата ќе бидат спремни, клукајдрвецот почнува да удира по дрвото. Децата со преврзани очи го бараат клукајдрвецот по слух.

Одредете знак за детето што ќе ја постигне целта (на пример, држење за рака).

Децата што порано ја завршиле играта го вадат превезот и ги гледаат останатите и не им се мешаат.

Потрага по пенушка

Што ви е потребно?

Лупа

Садови за складирање предмети, на пример, тегла, пластичен сад, итн.

Лист за пополнување

Пенкало

Подлога за пишување

Задачи и прашања:

Проучете го дрвото и одговорете на прашањата во табелата.

Ако најдете нешто интересно внимателно префрлете го во сад.

Запишете ги наодите во табелата.

Направете го истото за пенушката.

Размислете за следното:

Забележавте ли некои разлики?

Дали на дрвото и на пенушката имаше исти организми?

Дали исто мирисаа?

Што значи ако дрвото е мртво (пенушка)?

Име и презиме:			
Датум на истражување			
Тема на истражување	Дрво	Пенушка	Интересни наоди
Како мириса?			
Дали е тврдо или меко?			
Има ли нешто под кората?			
Какви организми живеат на дрвото?			
Дали на кората има траги од животни што се хранеле?			
Вашето прашање:			

Клукајдрвците како градители на куќи

Задачи и прашања:

Кои животни ги користат дупките на големиот клукајдрвец?

Кои животни ги користат дупките на црниот клукајдрвец?

Побарајте по различни извори на информации и одлучете кои животни ги користат дупките на клукајдрвците.

 (ck)
$$(ck)$$
 (ck)
$$(ck)$$
 (ck)

(jv)

 (ck) (ck) (im) (im) (ck)

Publikacja została zrealizowana przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej.
Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska oraz Narodowa Agencja Programu Erasmus+ nie ponoszą odpowiedzialności za jej zawartość merytoryczną. PUBLIKACJA BEZPŁATNA

Направете си приказна

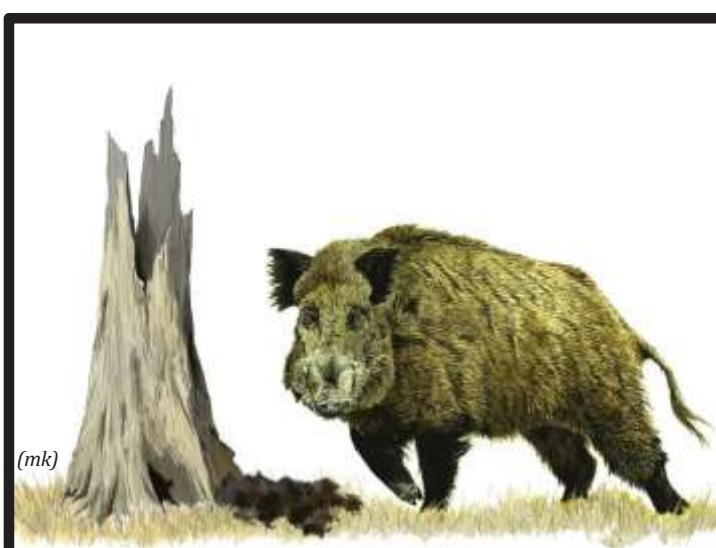
Задачи и прашања:

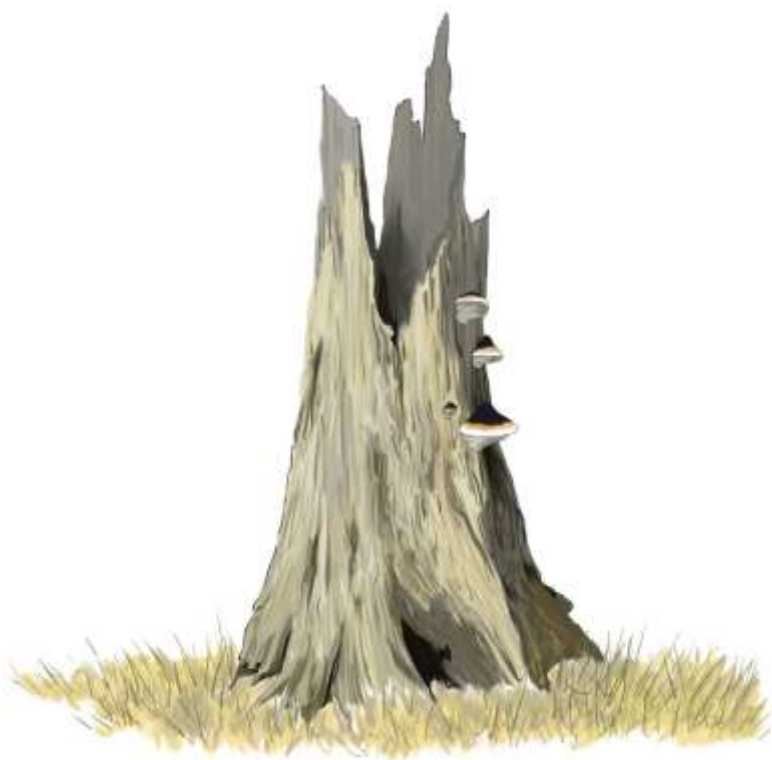
Нацртајте цртеж.

Направете си приказна според цртежот. Запамете дека секоја приказна е убава зашто е смислена од вас!

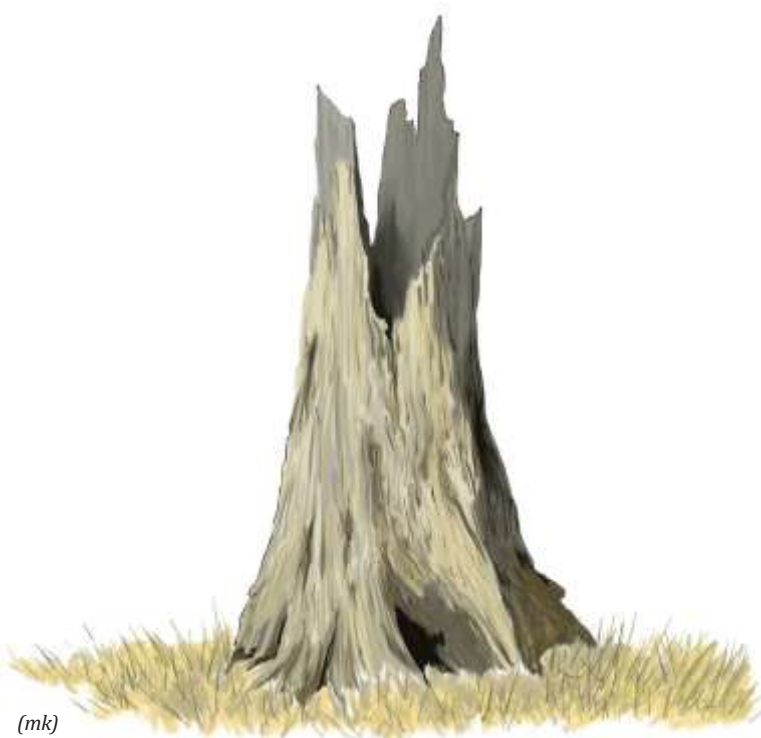
Раскажете ја приказната на другите деца.

Ако некој нешто ве праша, одговорете им.

(mk)

(mk)

(mk)

(mk)

[illegible]

zostań tropicielem dzięciołów

udaj się na poszukiwanie dzięciołów w lesie. Posłuż ci w tym karta, która przedstawia ślady ich obecności. Jeśli podczas wyprawy któryś z nich zaobserwujesz, zaznacz to na karcie.

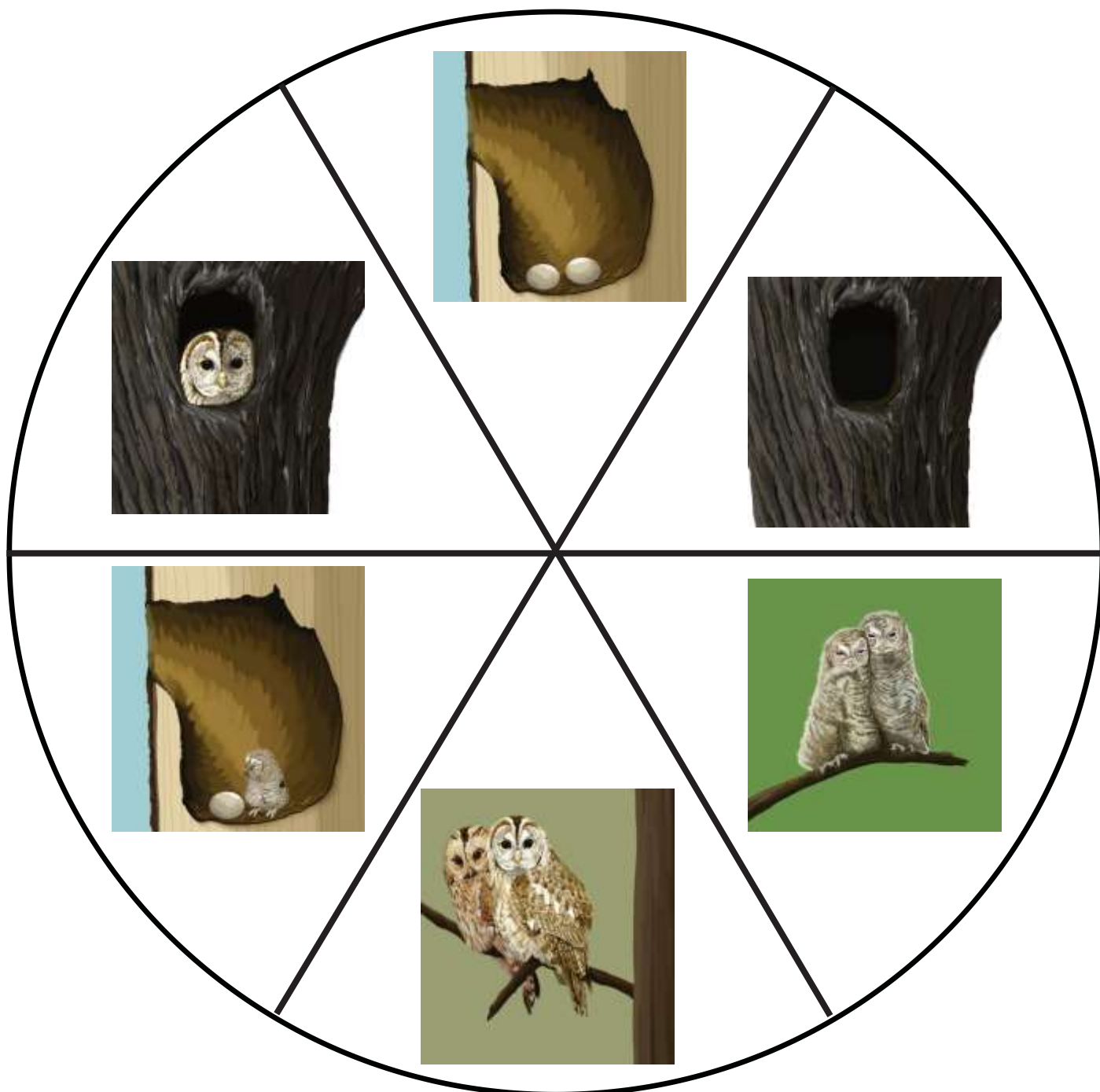
 (jm)	 (lz)	 (jm)
Pióra dzięcioła dużego	Rozdziobane spróchniałe drewno	Szyszka sosny rozkuta przez dzięcioła
 (ck)	 (lz)	 (ck)
szyszka świerka rozkuta przez dzięcioła	Kuźnia	Żerowanie w mrowisku
 (lz)	 (ck)	 (ck)
Ślady picia soku z drzew (otwory wokół pni)	Dziupla dzięcioła dużego	Dziupla dzięcioła czarnego

zastanów się:

- Jakie zaobserwowałeś ślady? Porównajcie swoje karty obserwacji.
- Czy na tym terenie żyje dzięcioł? Co o tym świadczy?

Oваа публикацијата е изработена со финансиска поддршка на Европската комисија.
Публикацијата ги одразува само ставовите на нејзините автори, а Европската комисија и
Националната агенција за програмата Еразмз одговорниот за нејзината меријоричност. БЕСПЛАТНА
ПУБЛИКАЦИЈА

РАБОТНИ ЛИСТОВИ

Блок 11:

Водни птици

Што е влажно станиште?

Ваши претпоставки:

.....

Какви материјали ви требаат:

3 пластични сада

хумус

2 шолји

шише вода

салфети

Задачи и прашања:

1. Ставете по една шолја хумус во трите сада.

2. Додајте половина шолја вода во првиот сад.

3. Ставете цела шолја вода во вториот сад.

4. Додајте 2 шолји вода во третиот сад.

5. Ставете парче салфета на површината на секој сад.

6. Што се случува кога ќе ги притиснете салфетите со рацете?

.....

.....

Размислете:

Во кој сад настана езеро, а во кој водно станиште?

Сликање со кал

Што ви е потребно?

Пластични садови/тегли
Кал
Вода
Боја / водени боички
Средство за миење садови
Дебела хартија / картон
Четки

Задачи и прашања:

Ставете ја калта во сад.

Додајте различна боја и неколку капки од средството за миење садови.

Додајте вода и измешајте сè дури не добиете смеса со која може да се бои.

Штом боите од кал се спремни, почнете да сликате. Насликајте што ќе ви падне на ум. Среќно!

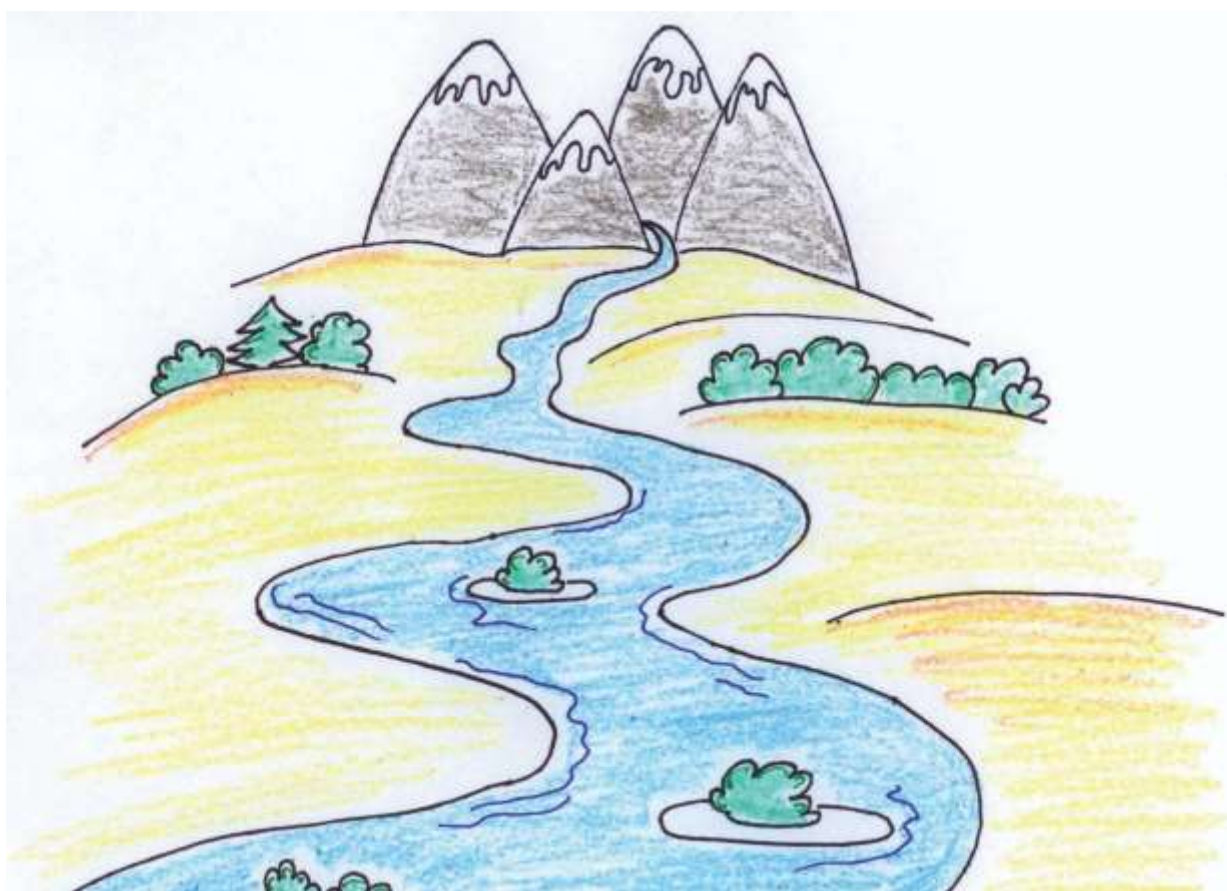
(px)

Publikacja została zrealizowana przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej.
Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska oraz Narodowa Agencja Programu Erasmus+
nie ponoszą odpowiedzialności za jej zawartość merytoryczną. PUBLIKACJA BEZPŁATNA

Река со меандри

1. Избројте колку пати реката врти на лево и на десно
2. Дали има островчиња? Колку?
3. Напишете една реченица за реката

(jm)

Зошто птиците имаат долги клунови?

Твоја претпоставка:

.....
.....

Што ви е потребно?

Еден пластичен сад или аквариум

Кал

Кратки и долги пинцети

Пластични цевчиња насечени на парченца

Задачи и прашања:

Наполнете го садот со кал.

Додајте ги насечените парченца и измешајте.

Którą pęsetą łatwiej wyłowić słomki ?

Кои пинцети ви се покорисни за да извлечете парченца од калта?

.....
.....

Размислете:

Зошто птиците имаат клунови со различна должина?

Може ли патката да се храни исто како штркот?

Играчки од кал

Што ви е потребно ?

Длабок сад

Кал

Вода

Мали стапчиња, камчиња, листови и др.

Изработка:

Пробајте од кал да ја направите вашата омилена птица

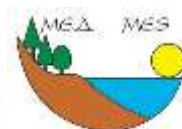
Деталите кои ја облекуваат птицата може да ги направите од камчиња, листови, стапчиња и слично

Пробајте да ја направите што е можно по слична до вистинската

(px)

1. Дали можеш да препознаеш кои птици ги имаат направено другите ученици?
2. Дали некоја птица ја направија повеќе ученици?
3. Дали ти беше забавна оваа активност?

Птици од филц – сива чапја и рибарче

Што ви е потребно?

Филц во соодветни бои

Лепило

Црн маркер

Изработка:

Исечете ги шаблоните

Поставете ги врз филцот и исцртајте ги

Внимателни исечете ги исцртаните облици на филцот

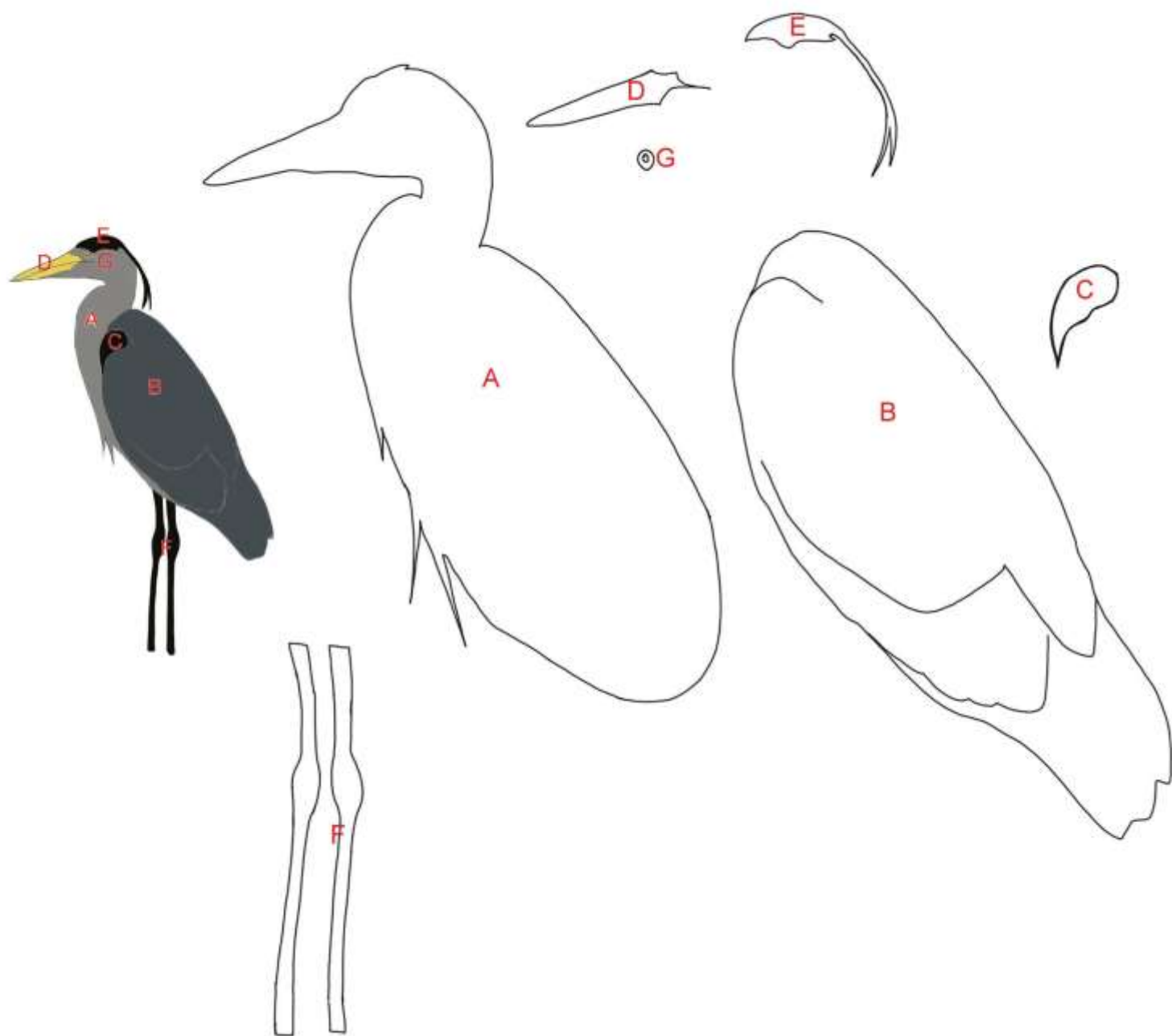
Ставете го најголемиот елемент на маса и потоа со лепило залепете ги сите елементи по големина еден врз друг.

Работни листови

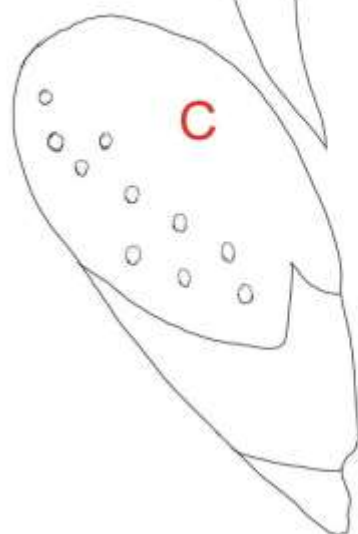
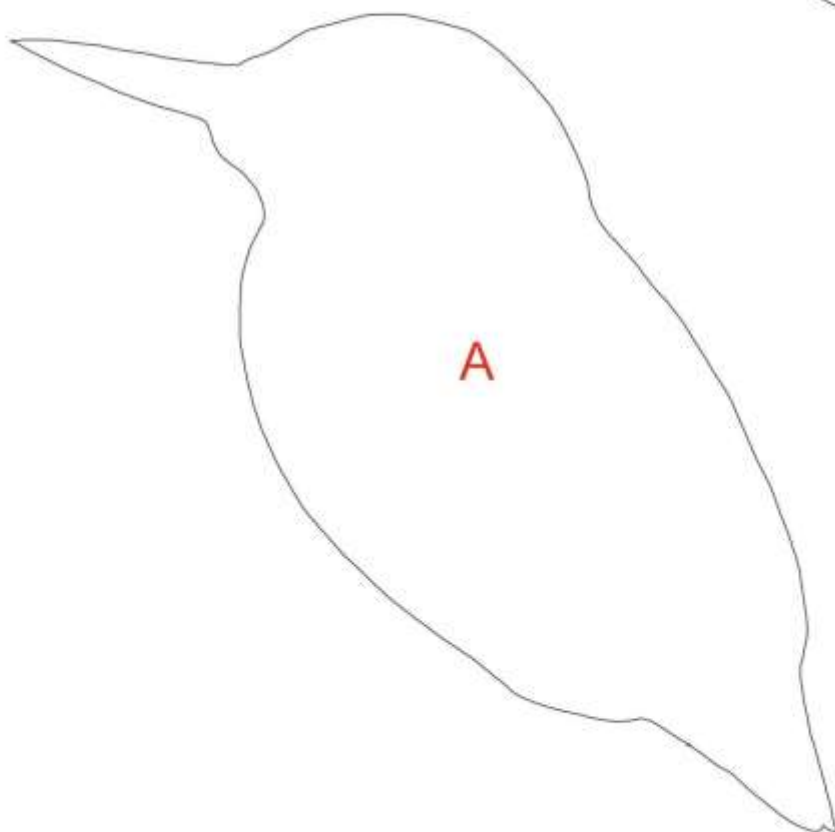
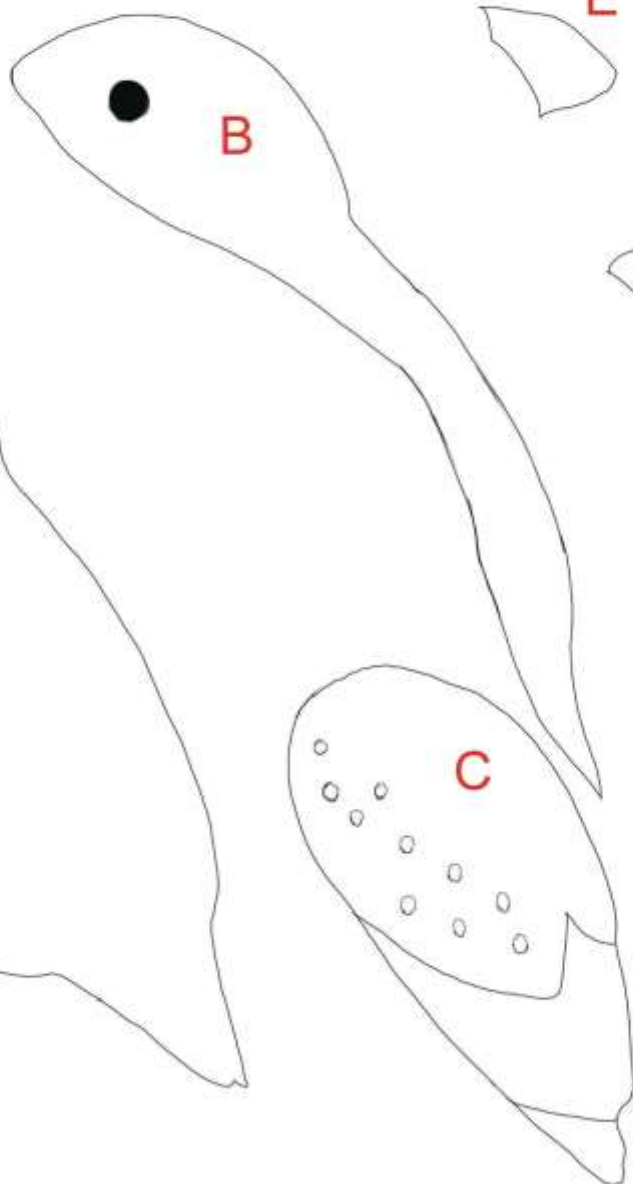
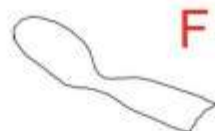
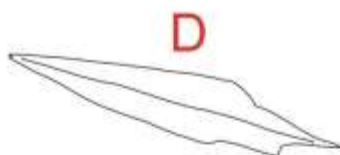
P11/B/4

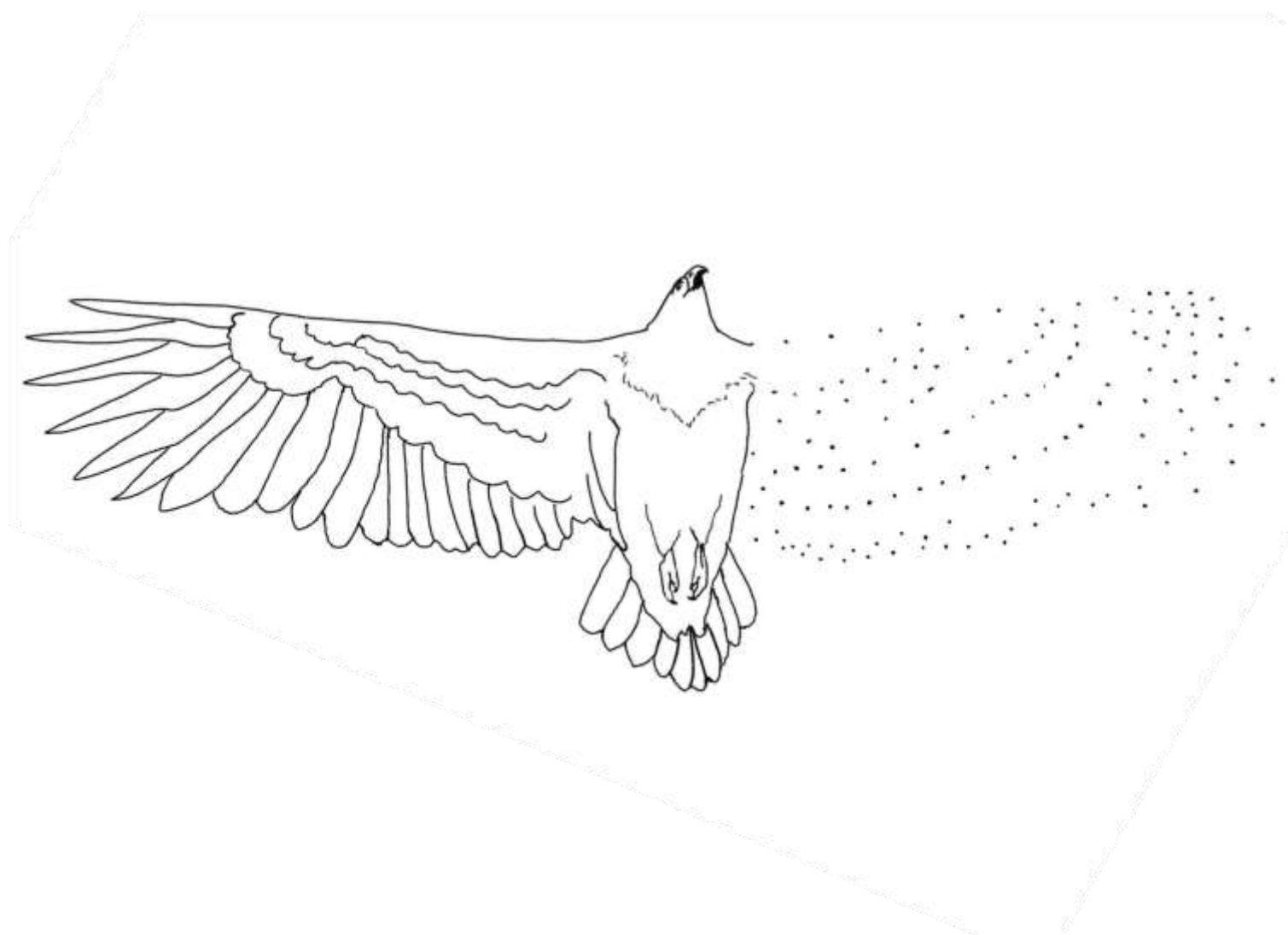
Работни листови

P11/B/4

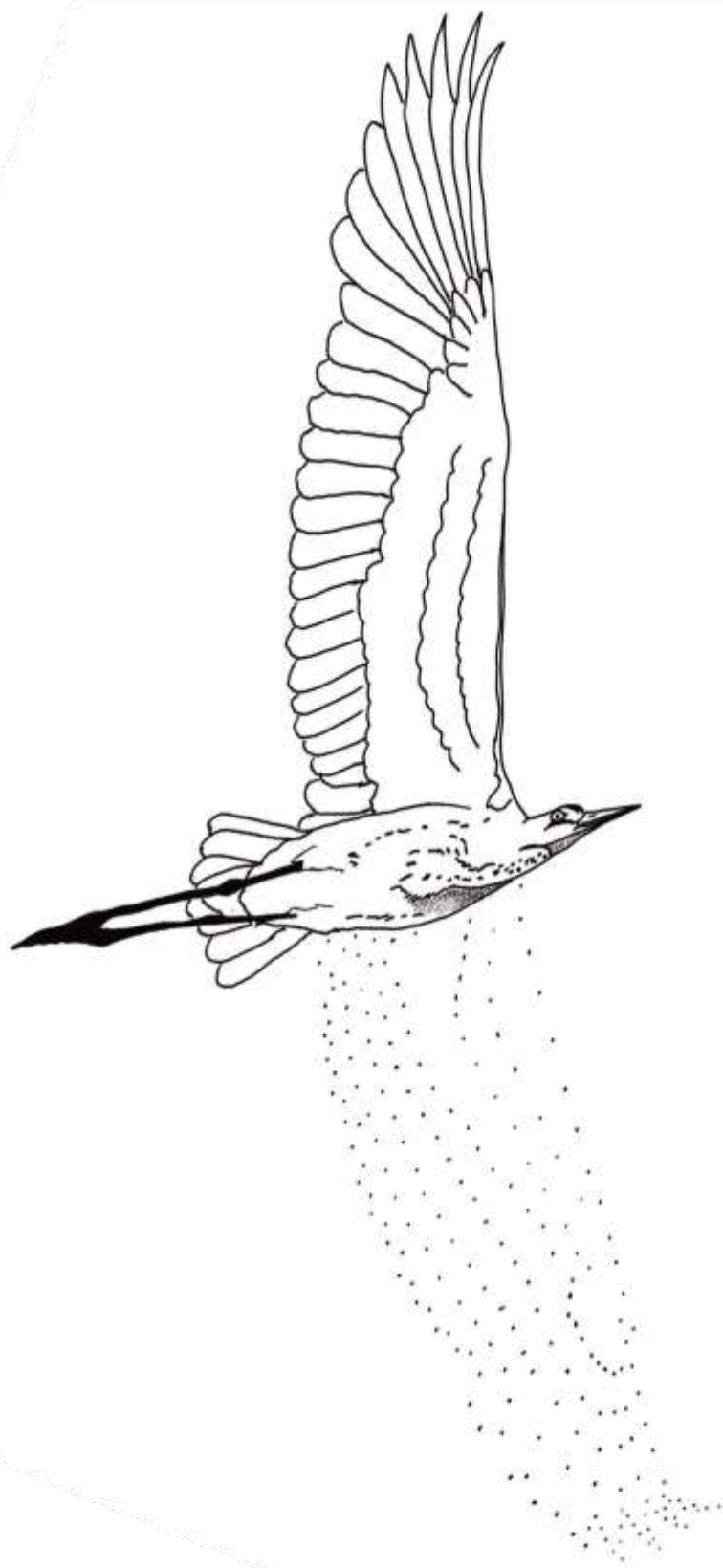

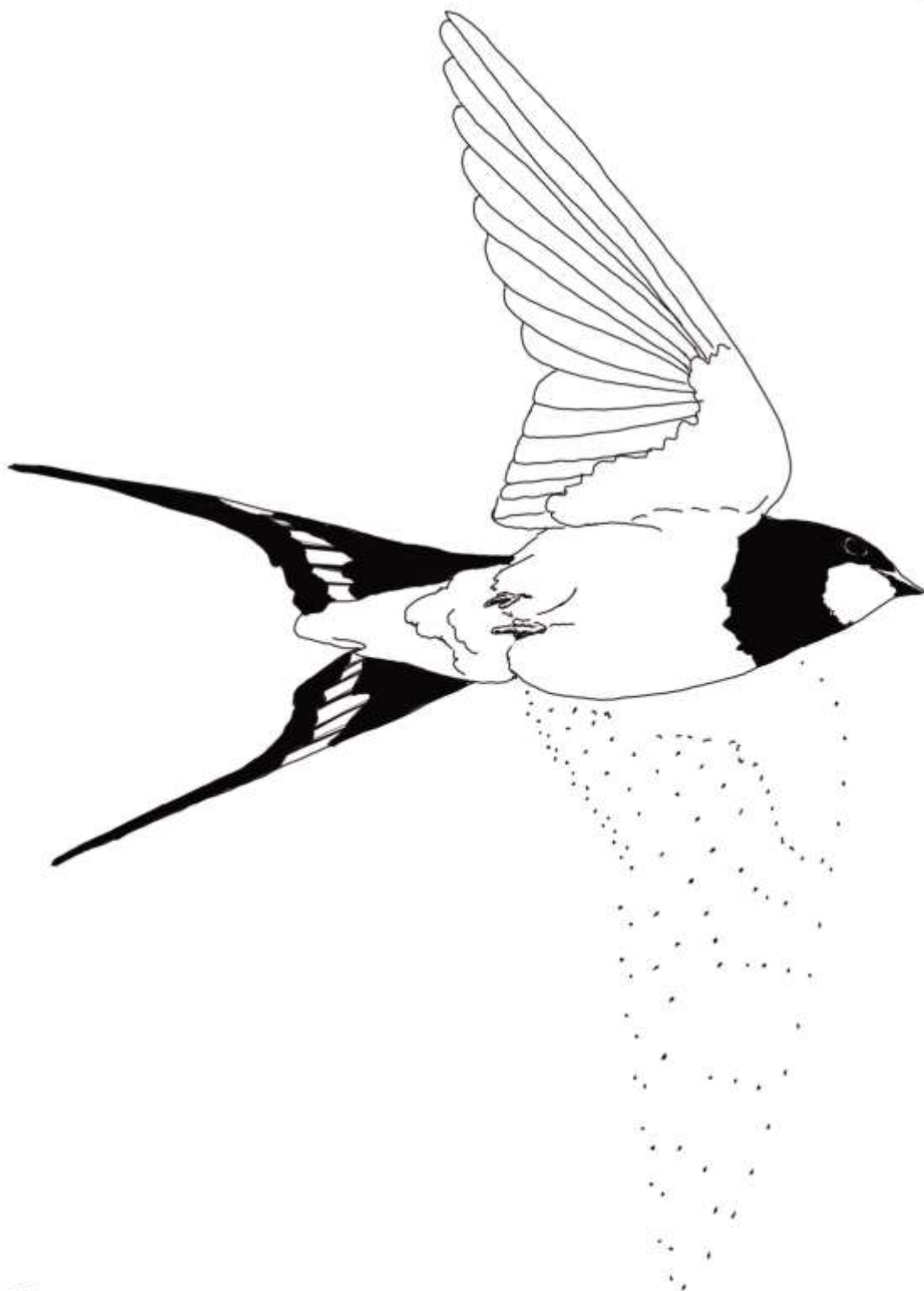
ПТИЦИ ВО ЛЕТ

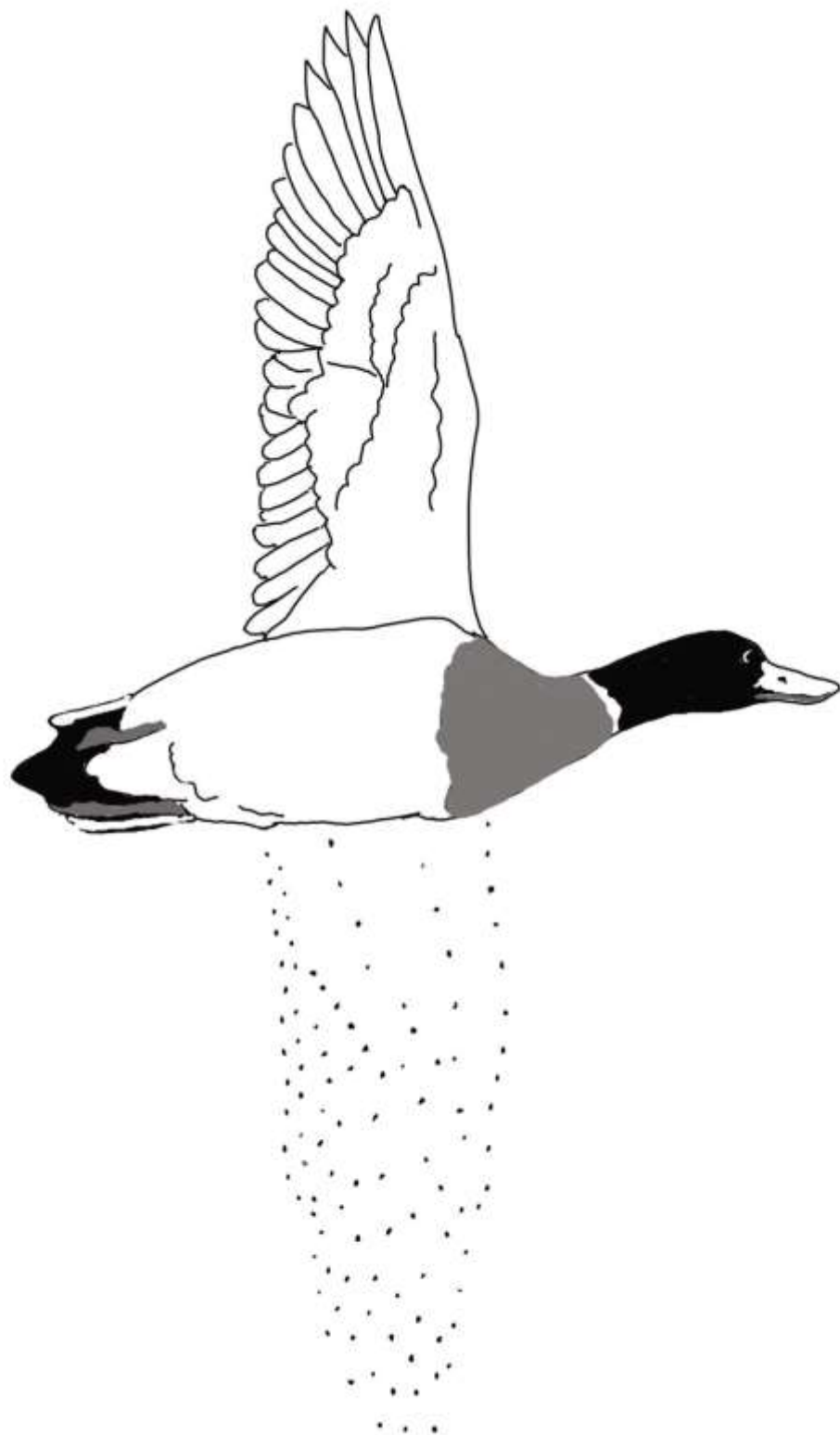
Доцртајте ја птицата:

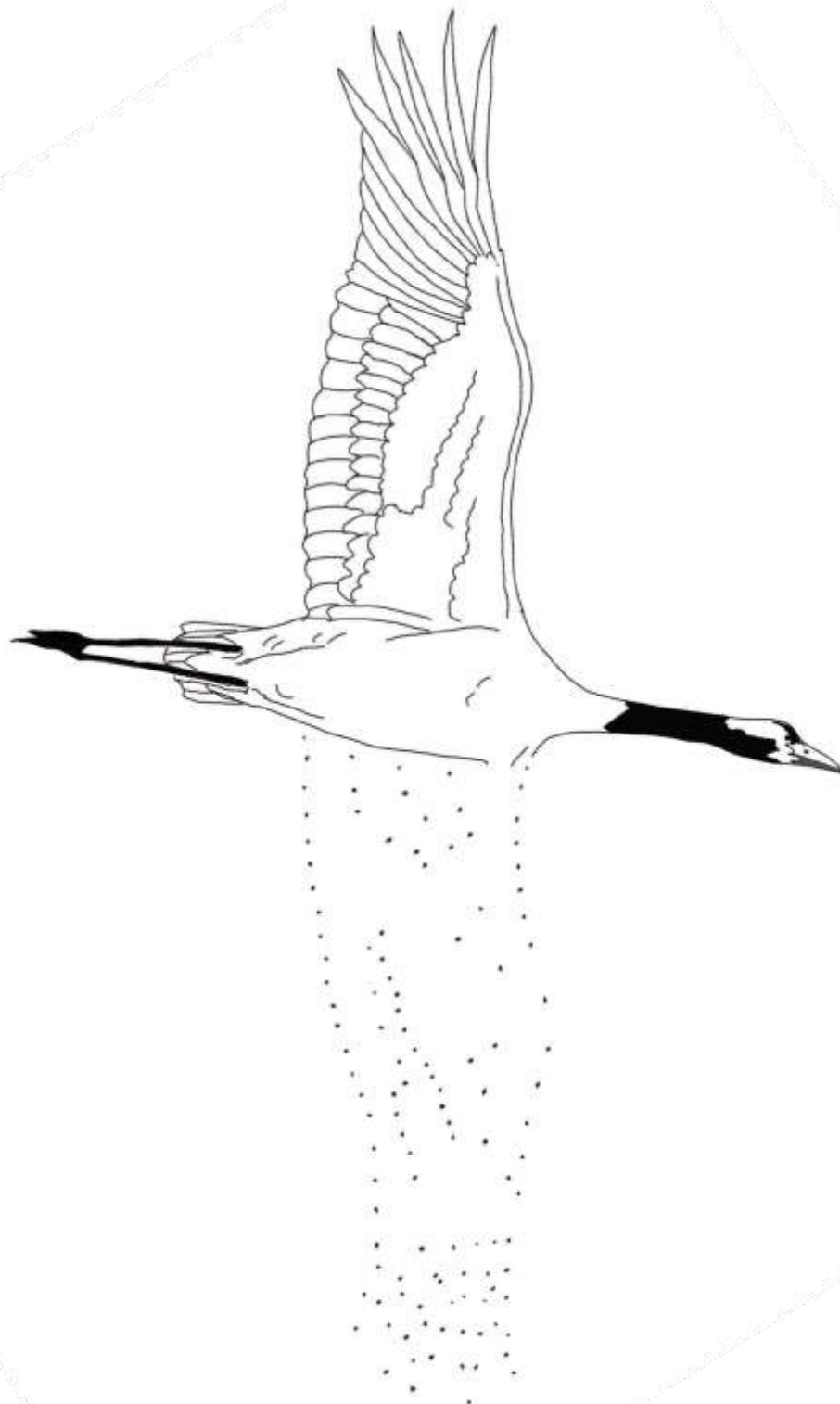

Дали твојата река е дива?

Набљудувајте:

1. Што забележавте?
2. Дали реката е добра за животни? Зошто мислиш така?
3. Какви човечки активности може да им пречат на водните птици?
4. Дали ти беше интересно да ја посетиш реката? Зошто?
5. Дали дивите реки се опасни?
6. Што е тоа регулација на река?

rzeka naturalna

rzeka naturalna z łacham

Какво е коритото на твојата река?	Какво е коритото на твојата река?
Природно	Уредено
Каков е обликот на твојата река?	
Завиен	Прав
Дали има изразени брегови?	
Реката нема брегови	Реката има брегови
Дали има водени површини во близина на реката?	
Да	Не
Дали има островчиња на реката?	
Да	Не

rzeka wyregulowana z wałem

rzeka prosta

Зошто сушењето на влажните станишта претставува опасност за птиците?

Ваши претпоставки:

.....
.....

Што ви е потребно?

Еден сад со претходно исушена кал

Еден сад со свежа кал

Стапчиња за ражен, чепкалка за уши, пинцети

Задачи и прашања:

Напирајте нежно по површината на сувата кал. Каква е на допир?

Потоа ставете ги стапчињата и пинцетите во двата сада со кал. Што забележувате?

Предложете друг начин да се дојде до калта.

Зошто сушењето на калта ги загрозува птиците?

.....
.....

Што е тоа влажно станиште?

Твои претпоставки:

.....

Што ви е потребно?

- 3 пластични сада
- хумус
- 2 шолји
- шише вода
- салфети

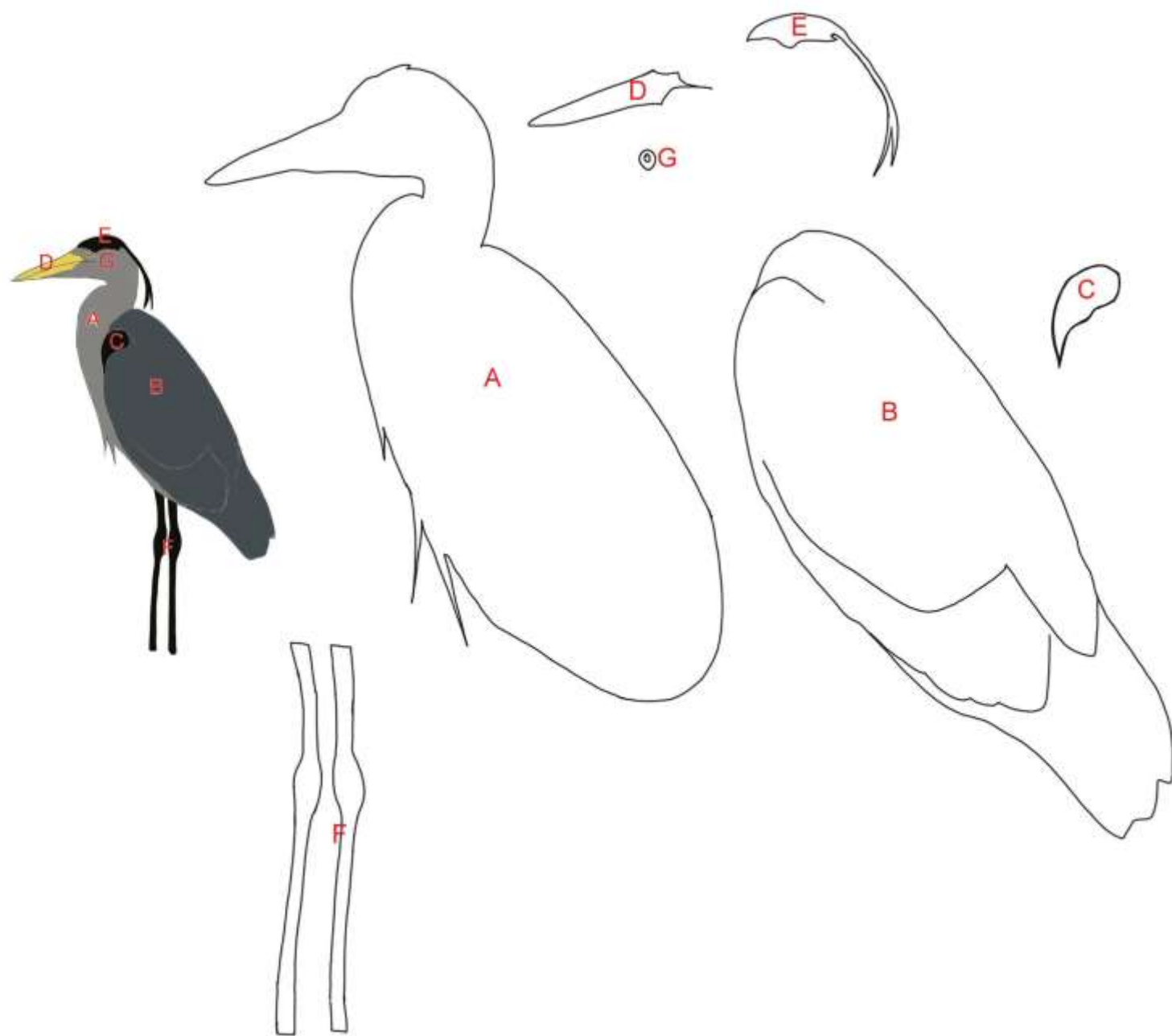
Задачи и прашања:

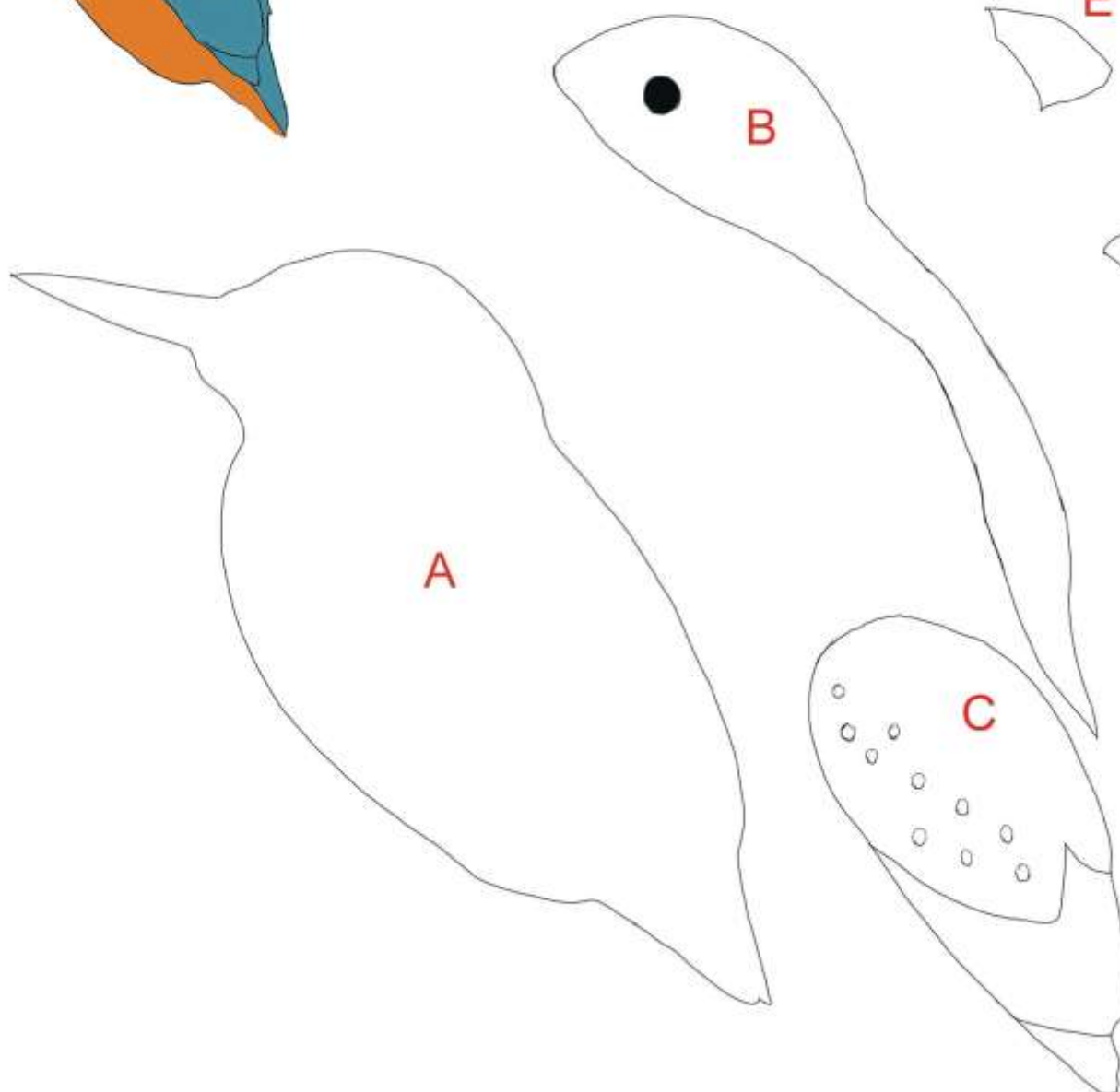
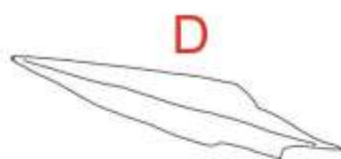
1. Ставете по една шолја хумус во трите сада.
2. Додајте половина шолја вода во првиот сад.
3. Ставете цела шолја вода во вториот сад.
4. Додајте 2 шолји вода во третиот сад.
5. Ставете парче салфета на површината на секој сад.
6. Што се случува кога ќе ги притиснете салфетите со рацете?

Размислете:

Во кој сад настана езеро, а во кој водно станиште?

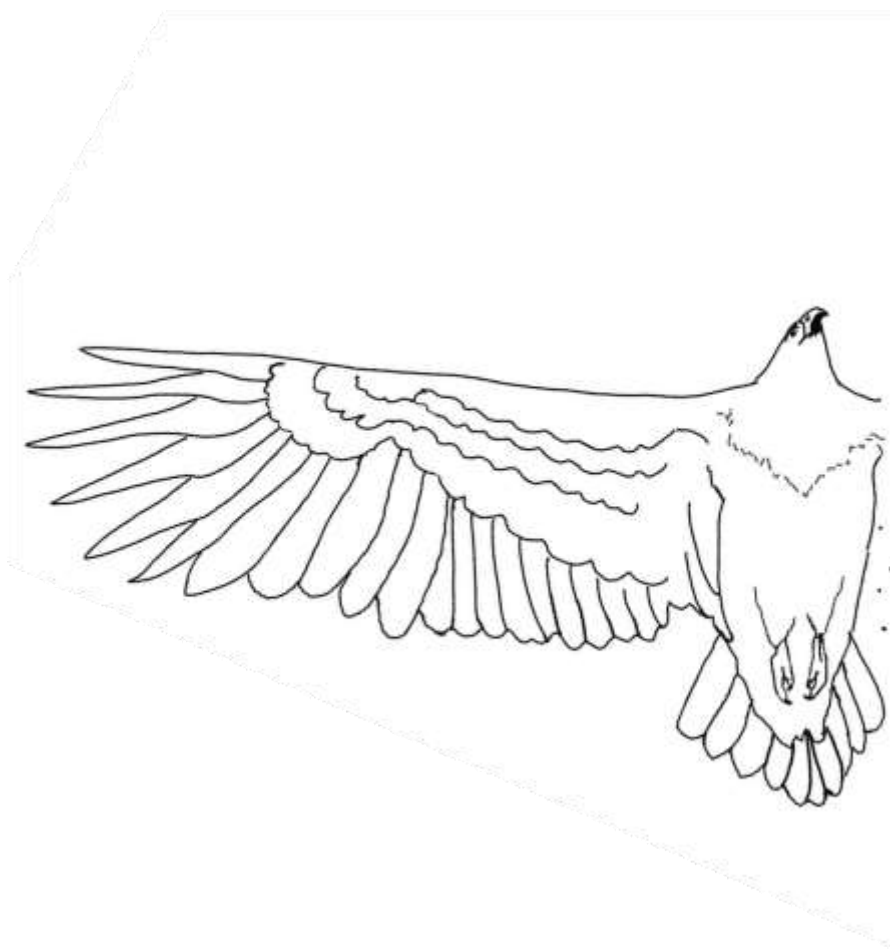

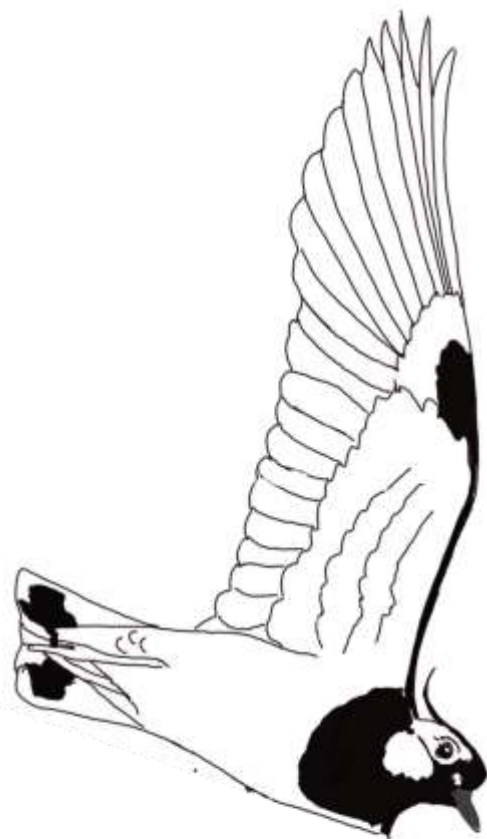

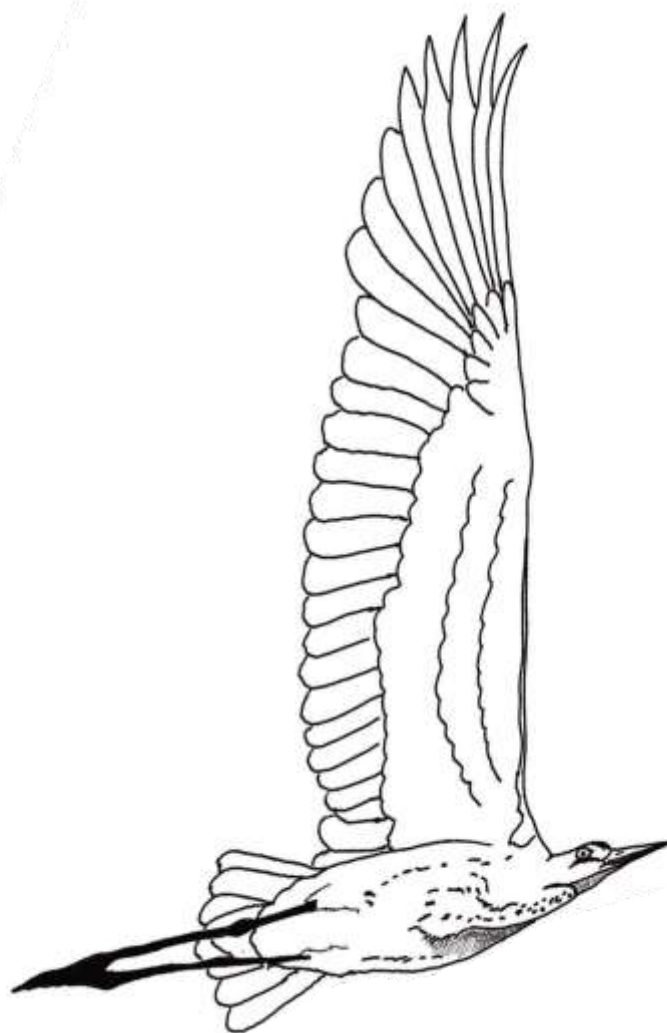

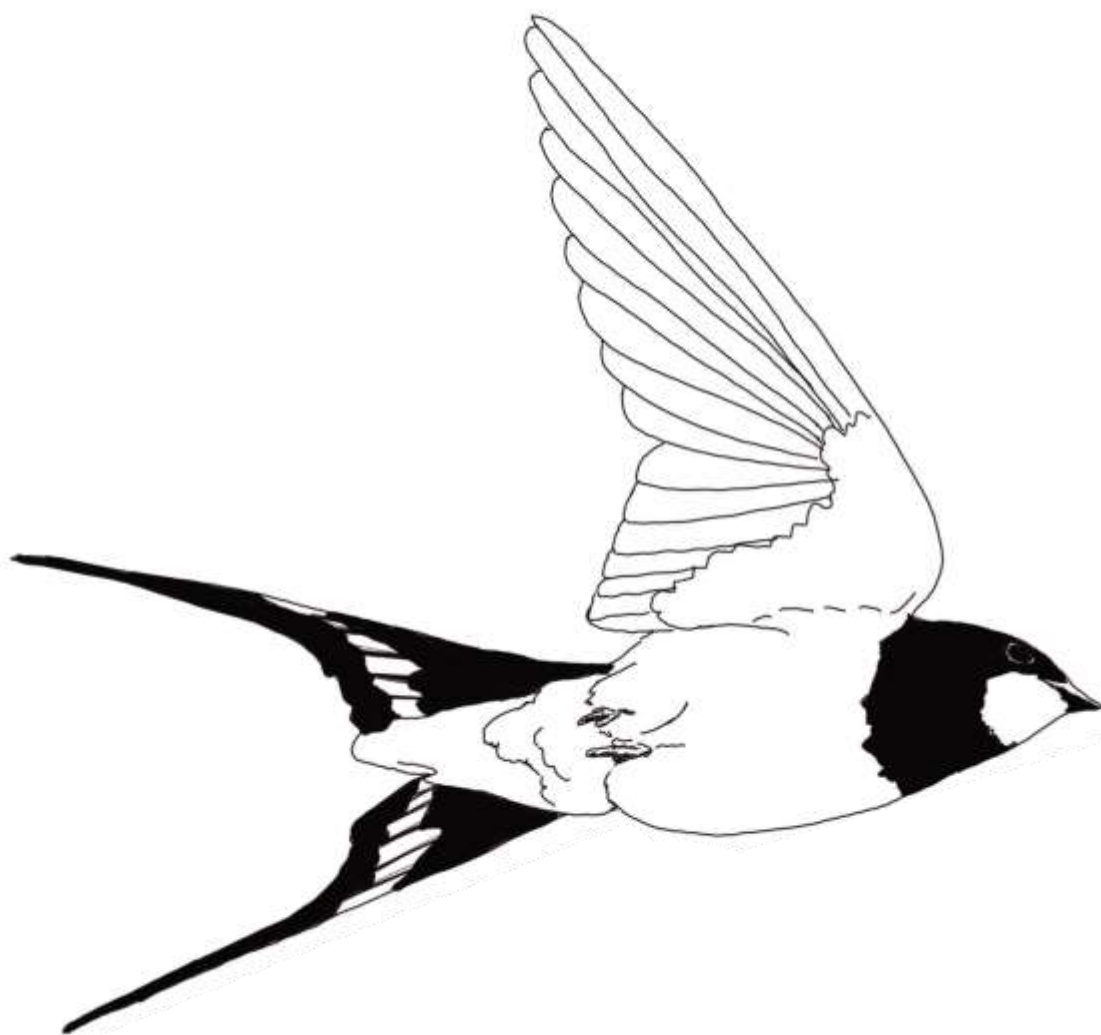
Птици во лет

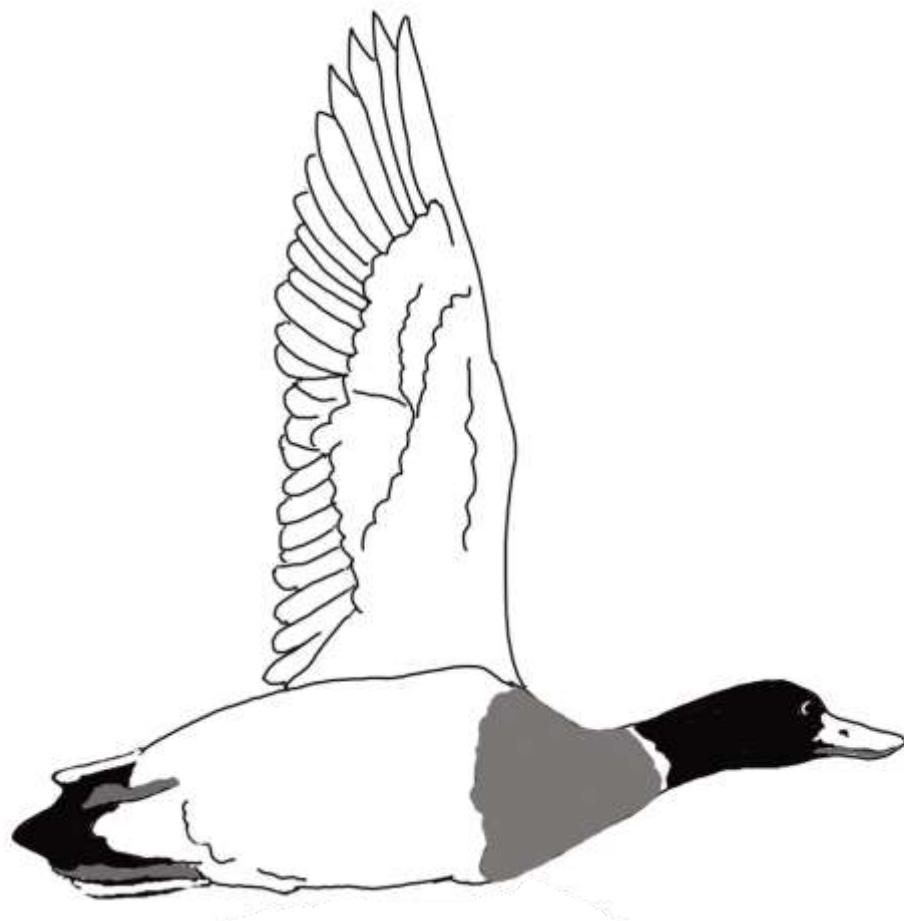
Доцртај го дел од птицата кој недостасува

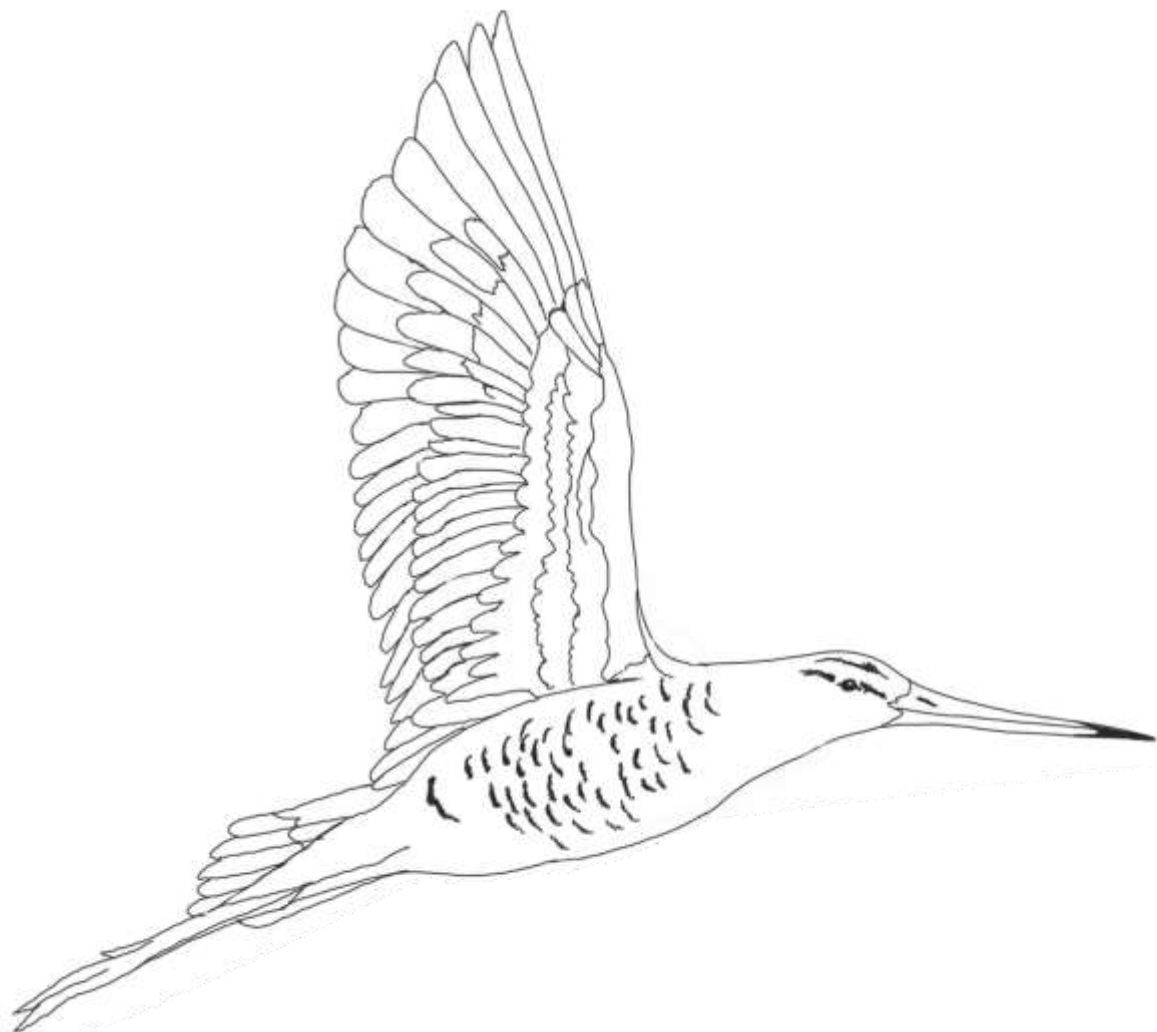

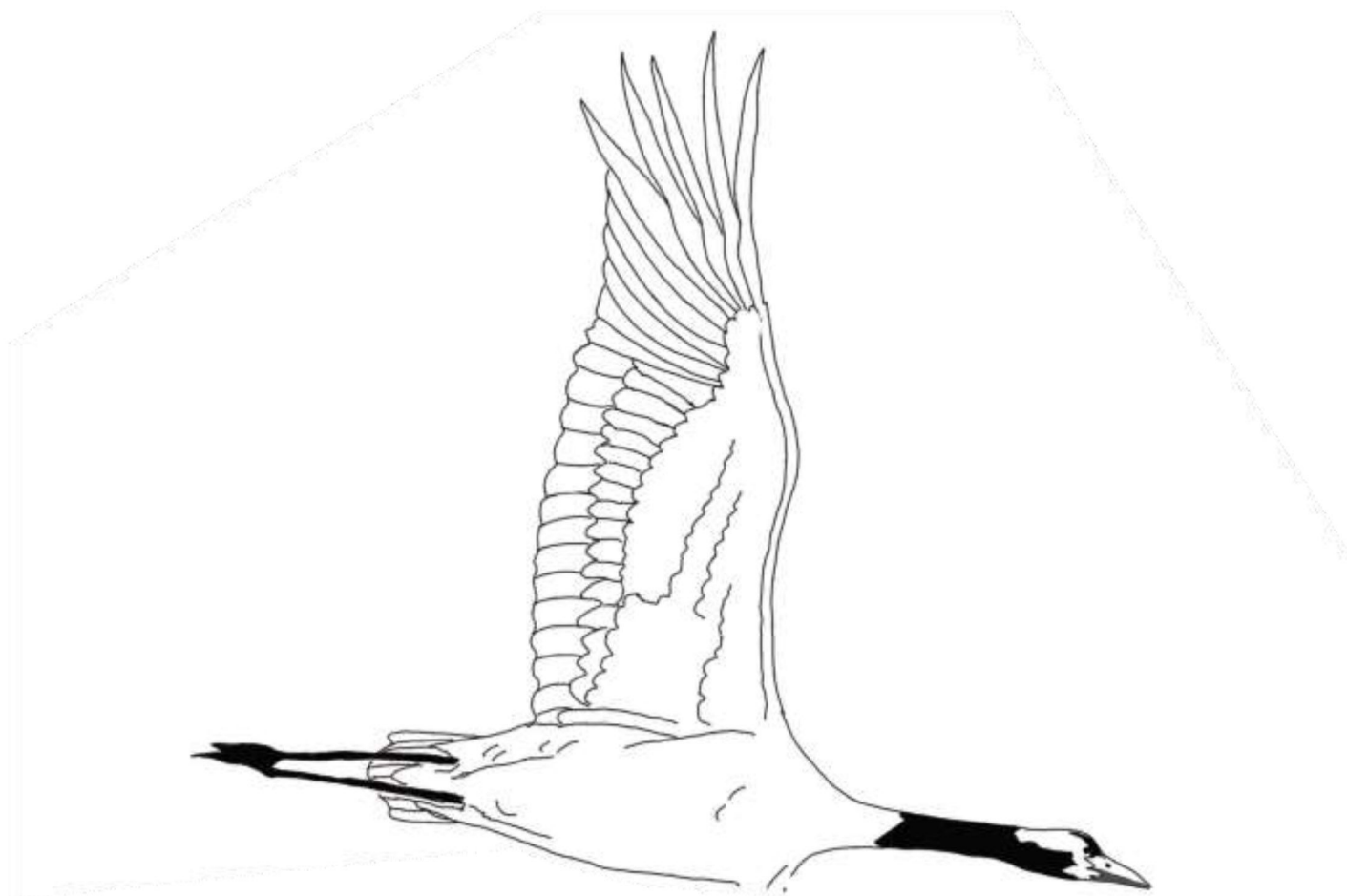

Оваа публикација е изработена со финансиска поддршка на Европската комисија. Публикацијата ги одразува само ставовите на нејзините автори а не и ставовите на Европската комисија и Националната агенција за програмата Еразмус.

*Едукативниот пакет за птиците и природата подготвен во рамки на проектот „Природата овозможува подобар живот“ може бесплатно и без дозвола од МЕД да се користи за едукативни цели.

Автори:

- Дизајн и графичка обработка:
Виктор Табак
- Илустрации:
Јуан Варела (jv)
Марек Колоџејчик (mk)
- Фотографии:
Богдан Мочарски (m)
Цезари Коркош (ск)
Ивона Мајчер (im)
Јаџвига Мочарска (Jm)
Каролина Калиновска(kk)
Лукаш Здиб (łz)
Наталија Кан (Nk)
Pixabay (px)

Овие материјали се подготвени како дел од проектот „Природата овозможува подобар живот“ кој е едукативна програма за учители и воспитувачи од основни училишта и градинки. Овој проект обедини еколошки невладини организации кои активно работат на зачувување на природата и се дел од меѓународната мрежа BirdLife International. Покрај Македонското еколошко друштво во овој проект беа вклучени Шпанското орнитолошко друштво (SEO), Словачкото орнитолошко друштво (SOS), Чешкото орнитолошко друштво (CSO) и еколошкото друштво од Ирска (BirdWatch Ireland). Клучен партнер за создавањето на овие материјали е Универзитетот од Гдањск во Полска.

Македонското еколошко друштво (МЕД) веќе пет децении работи на промовирањето на екологијата како наука и нејзиното вклучување во образованието, заштитата и унапредувањето на животната средина и природата. МЕД е член на BirdLife International.